

Said Nursi
Fethullah Gülen
ve
" Laik " Sempatizanları

Alpaslan IŞIKLI

Mülkiyeliler Birliği Yayınları

Annemin ve babamın aziz anısına...
A.I.

Said Nursi
Fethullah Gülen
ve
"Laik" Sempatizanları

Alpaslan IŞIKLI

Mülkiyeliler Birliği Yayınları

Mülkiyeliler Birliği Yayınları : 1
Konur Sk. No: 1 Kızılay - Ankara
Tel: 417 55 72 Faks: 418 82 98

Birinci Baskı,
Temmuz 1998, Ankara

© Bu kitabın tüm yayın hakları
Mülkiyeliler Birliğine aittir.

ISBN 975 - 6889 - 00 - 4

Kapak Tasarım
Serdar ŞAHİNKAYA

Dizgi - Tasarım
Irmak Basım Yayın Reklamcılık
San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel : 384 44 00 - 384 44 01

Baskı
Yeni Güneş Matbaası
Tel : 384 42 59

SUNUŞ

Mülkiyeliler Birliği her dönemde ülkemizin ve halkımızın sorunlarına karşı duyarlı olmuş bir demokratik kitle örgütüdür.

Birliğimiz bugüne kadar yaptığı sayısız toplantı ile bu sorunları tartışmış, çözümler üretmiş ve bir sivil toplum örgütü olarak üzerine düşen görevlerini yerine getirmeye çalışmıştır.

Bugün de, ülkemizin önemli sorunlarının başında demokratik-laik sosyal hukuk devletine yönelik bir takım saldırılar gelmektedir.

Mülkiyeliler Birliği olarak bu konunun bugüne kadar işlenen biçimlerinin dışında farklı bir bakış açısıyla tartışılması gereğini düşünerek bir toplantı düzenlemiş bulunuyoruz.

Sizlere sunduğumuz bu çalışma birliğimizce düzenlenen SAİD NURSİ, FETULLAH GÜLEN VE "LAİK" SEMPATİZANLARI adlı toplantının ürünüdür. Bu toplantıda ülkemiz ve halkımız için yaşamsal önemde olan bu konuda yaptığı çalışmalar ve kararlı tavrı nedeniyle kendisiyle övündüğümüz değerli hocamız Alpaslan Işıklı, sözkonusu kişilerin kendi kaynaklarına dayanarak ve çarpıcı örnekler ortaya koyarak, etkili üslubu ile bizleri aydınlatmıştır.

Kendisine tüm Mülkiye topluluğu adına teşekkür ediyoruz.

Mülkiyeliler ve Mülkiye dostları da, bu toplantıya gösterdikleri yoğun ilgi ve katılımla büyük destek vermişler ve bizleri böylesi önemli konularda düzenleyeceğimiz benzeri etkinlikler için cesaretlendirmişlerdir. Düzenlediğimiz bu toplantının gördüğü ilgi, konferansın yazılı hale getirilerek tüm kamuoyuna duyurulması konusunda da bizlere bir görev yüklemiştir. Bugün bu görevi yerine getirmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Destek verenlere de Yönetim Kurulumuz adına şükranlarımızı sunuyoruz.

Mehmet Kesimoğlu
Mülkiyeliler Birliği
Genel Başkanı

Giriş

Elinizdeki bu çalışma, **Mülkiyeliler Birliği**'nin düzenlediği ve 22 Nisan 1998 tarihinde Ankara'da Türk Harb-İş Sendikası salonunda verdiğim aynı başlığı taşıyan konferans metni esas alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu konferansa gösterilen yoğun ilgi de doğrulamış bulunuyor ki günümüzün temel sorunları çerçevesinde ve ülkemizin genel çıkarları bakımından büyük önem ifade eden bir konuya eğilmiş bulunuyoruz.

Önce, ele aldığımız konuyu işlerken izlediğim planla ve yöntemle ilgili kısa bir açıklama yapmak isterim.

Elinizdeki çalışmada, bu iki kişilik, Said Nursi ve Fethullah Gülen, düşünce yapıları, ruhsal yapıları, mücadeleleri ve bu mücadelelerinin sonuçları itibarıyla ele alınacak ve tanıtılmaya çalışılacak. Bu yapılırken, bu iki isim ekseninde bazı toplumsal ve siyasal sorunlar da ele alınacak; bu sorunlarla ve bu sorunların belirlediği çerçeve ile bu iki isim arasındaki ilişkiler tartışılmaya çalışılacaktır.

Benim yapacağım şey aslında fazla karmaşık değil. Esas itibarıyla, ele aldığım bu iki kişinin yazdıkları, ortaya koydukları kendi özgün düşünceleri, benim sunuşumun başlıca dayanağını teşkil edecektir. Yani, onlara karşı yazılmış kitaplar, onlara karşı hazırlanmış raporlar değildir benim bu çalışmamın hareket noktasını oluşturan. Doğrudan doğruya, kendi yazdıklarından hareketle bir sunuş yapmaya çalışacağım. Bunlara ek olarak ele alınan, bu isimlerin kendi sempatizanlarının (örneğin, Şerif Mardin), bu kişiler

hakkında söylediklerinden ve yazdıklarından da yararlanacağım. Benim ortaya koyacağım açıklamaların, görüşlerin ve gözlemlerin dayanağı, esas olarak bunlar olacaktır.

Tabiatıyla, bu gözlemleri ortaya koyarken, yeri geldikçe kendi görüşlerimi de olabildiğince belirlemeye ve kendi tespitlerimi ve vardığım sonuçları da ortaya koymaya çalışacağım.

Said Nursi ve Fethullah Gülen, ülkemizin yakın tarihinde oldukça önemli iki isim... Cumhuriyetin iki önemli anti-tezi... Bunlardan önce Said Nursi'nin yaşamıyla ilgili bazı kısa açıklamalar yapmak istiyorum.

Said Nursi' nin Yaşam Öyküsü

1873 yılında **Bitlis**'in **Nurs** Köyünde doğdu. Nursi ismi bu köye izafeten kendisinin soyadı olarak kullanılmaktadır. Kısa bir süre **Molla Mehmet Emin**'den ders almış, düzenli bir eğitim görmemiş, görememiştir.

Somut anlamda başlıca çabası ve amacı, doğuda, Kahire'deki **El Ezher** benzeri **Medrese-Tüz-Zehra** adında bir medrese kurulmasını sağlamaya yönelik olmuştur. Bunun için 1897'de Padişah **Abdülhamit**'i ziyaret etmiş; düşünceleri padişah tarafından tehlikeli görülmüş, kabul edilmemiş, 1907'de ikinci gelişinde tutuklanmış ve kısa bir süre akıl hastanesine gönderilmiştir. Serbest bırakılınca Selanik'e gitmiş, Meşrutiyet yanlılarıyla teması olmuş, 1908'te **İttihati Osmani Cemiyeti**nin kuruluşunda rol

oynamış, **Tanin, Mizan, Serbesti, İkdam, Şark ve Kürdistan, Volkan** gibi gazete ve dergilerde yazmıştır.

Tunaya'nın ve başka bir kısım tarihçilerin tespitlerine göre **31 Mart**'ın düzenleyicileri arasındadır[1]; ancak, kendisi bunu reddetmektedir. Yargılama sonucunda da beraat etmiştir.

1912'de İttihatçıların gizli polis örgütü olan **Teşkilat-ı Mahsusa**'da görev almış; 1916'da da savaşta Ruslara esir düşmüş; sonra, İstanbul ve Van'da yaşamının bir kısmı geçmiştir. Van'da bir süre sürgün olarak bulunmuştur.

Şeyh Said Ayaklanması üzerine, ayaklanmaya katıldığı iddiasıyla İstanbul'a getirilmiştir. Daha sonraki dönemlerde, Burdur, Isparta ve Bala'da sürgün hayatı yaşamıştır. Cumhuriyet döneminde birkaç kez tutuklanmıştır. 50'den sonra rahattır ve iktidarla iyi ilişkiler içerisindedir.

Said Nursi ile ilgili bazı kaynaklarda, onun yaşamının üç döneme ayrılarak incelendiğini görmekteyiz:

Birinci dönem, doğumundan 1926'ya kadar siyaset yoluyla dine hizmet olarak belirlenmektedir. İkincisi, 1926-1949 yıllarını kapsayan **Risale-i Nurların**(nur kitapçıkları) yazımıyla geçen dönemdir. O günlerde gazete bile okumadığını kendisi ve yandaşları zikretmektedirler. 1949'dan Ölümüne kadar -yandaşı bazı yazarların benimsediği tabirle- *"siyasileri irşat* (onlara yol göstermek)

---

[1] Bkz. Tarık Zafer Tunaya, **Türkiye'de Siyasal Partiler**, cilt:I, 2. Baskı, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1988, s.189-190.

tarikiyle onlara doğru yolu göstermek ve onları dine hizmetkar yapmak" olarak ifade edilen bir dönem yaşamıştır.[2]

Said Nursi'nin Yazdıkları

Said Nursi'nin yapıtlarının Türkçe harflerle yazılmış olanlarını, doğrusunu isterseniz, öğrencilik yıllarımdan itibaren okuyup anlamaya çalışmışımdır. Fakat, son derece ağdalı, anlaşılmaz, kendine özgü bir üslubu olduğu için zaman zaman acaba bendeki bir eksiklikten mi kaynaklanıyor diye düşündüğüm olmuştur. O zamanlar, belki daha kolay anlaşılır umuduyla **Sözler** isimli risalesini, Fransızca çevirisinden anlamaya da çalıştım.

Tüm bu çabalardan sonra, anlaşılamamasının asıl nedeninin, yazdıklarının hacmine oranla anlaşılacak çok az şey yazmış olmasından kaynaklandığı sonucuna vardığımı belirtmeliyim.

Nitekim, Said Nursi'ye karşı takdir ve hayranlık duygularıyla dolu olanların da genellikle, bu duygularının nedenlerini açıklamak bakımından, onun ne anlattığı, düşünsel plandaki katkılarının ne olduğu konusunda ikna edici bir gerekçe bulmakta güçlük çektikleri; onun yerine, anlaşılamayacak kadar derin görüşler ortaya koyduğu yolundaki bahanelerin arkasına sığındıkları görülür.

---

[2] Necmettin Şahiner, **Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said-i Nursi**,Yeni Asya Yayınları, İstanbul, 1979, s.335; Malmîsanj, **Said-i Nursi ve Kürt Sorunu**, Doz Yayınları, İstanbul, 1991, s.21-24.

Esasen, nurculukta anlamanın önemi yoktur. Zira, inanılmaktadır ki nurculukta anlamadan da alim olmak mümkündür. Said Nursi'ye göre, Risale-i Nurları okuyan bir kimse *"hiç anlamasa bile, değil mi ki, Risale-i Nur talebelerinin manevi bir kişilikleri vardır; öyleyse bu zamanın bir alimidir".*[3] Said Nursi, ayrıca, ifade etmektedir ki *"Risale-i Nur bir elektriğe benzer. Son derece yüksek ve derin bir ilimdir o. Öyleyken ne tahsile, ne ders çalışmaya hacet kalmadan; zahmet bile çekmeden herkes onu anlayabilir. Ondaki derin bilgileri alabilir".*[4]

Nursi'nin bazı risaleleri, yalnızca Arap harfleriyle yazılmıştır. Bu tür metinleri, Arap alfabesiyle yazılmış metinleri okuyabilen yazarların yazdıklarından ve aktarmalarından yararlanarak değerlendirmeye çalıştım. Bunların içerisinde özellikle **Sikke-i Tasdik-i Gaybi**, Said'in kendisini ve Nurculuğu nasıl gördüğünün anlaşılması bakımından önemlidir. Bu risale, **Turan Dursun**'un **Müslümanlık ve Nurculuk** isimli kitabında ayrıntılı bir biçimde incelenmiş ve aktarılmıştır. Turan Dursun'un bu yapıtında **Sikke-i Tasdik-i Gaybi** başlıca kaynak olarak alınmış ve inandırıcılığı sağlayabilmek bakımından, kitabın arkasında Sikke-i Tasdik-i Gaybi'den yararlanılan bölümlerin fotokopileri de verilmiştir.

---

[3] Said Nursi, **Nur Meyveleri**, s.66; Turan Dursun, **Müslümanlık ve Nurculuk**, İkinci Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1966. (İlk baskısı, 1971'de yapılmıştır.), s.51.

[4] Said Nursi, **Sikke-i Tasdik-i Gaybî** (arap harfleriyle teksir), başlangıçta numarasız s.2; Turan Dursun, **age**, s.51

Turan Dursun, bu kitabını mümin bir müslüman olduğu dönemde yazmış ve bu kitabında Said Nursi'yi ve nurculuğu İslamiyet açısından da irdelemiştir.

Said Nursi'nin Önemi

Said Nursi'nin önemi nereden kaynaklanıyor? Daha doğrusu, Said Nursi'yi taraftarlarının gözünde neredeyse (bunun abartılı bir ifade olmadığını sanıyorum) peygamber mertebesine çıkaran nedir? Turan Dursun'un, Nursi'nin özgün kaynaklarından yaptığı aktarmalara dayanarak bunları ortaya koymaya çalışalım.

Nursi'nin bu konudaki başarısının sırrı, esas olarak, kendi ifadesiyle Kuran'ı kendisine dayanak yapmak suretiyle müritlerinin ve taraftarlarının gözünde erişilmez bir yer kazanabilmiş olmasıyla açıklanabilir.

Bu çabasında Kuran'dan nasıl yararlandığını ifade ederken *"Ben, Kur'an'ı sözlerimle övmüyorum, sözlerimi Kur'an'la övüyorum"* demektedir.[5] Bunun için yaptığı, Kuran'daki bazı ayetleri alıp bunları, kendisini öven, kendisini önemlileştiren yorumlara kavuşturmaktır.

Örneğin, Kuran'da **Nur Suresi'**nde yer alan bir ayette, ateşsiz yanan nurdan bahis vardır. Said Nursi, burada nurdan bahsedilmesinden hareketle, Nur Suresi *"Hem işaret eder ki, Risale-i Nurların müellifi de ateşsiz yanar. Tahsil için külfet ve ders alma zorunluluğuna katlanmadan nurlanır ve alim*

---

[5] Said Nursi, **age**, s.221, Turan Dursun, **age**, s.62.

olur" diyebilmektedir. Yani, Nur Suresi'nde ateşsiz yanan bir alevden bahsedildiğine göre, buradan, kendisi de eğitim görmeden nur gibi parıldayan bir insan olduğunun Kuran'da işaret edildiği sonucuna varmaktadır.[6]

Hûd Suresi'nin 105'inci ayetinde, *"içlerinde bedbaht olanlar da said olanlar da vardır"* denilmektedir. Said sözcüğünün, Arapça'da mutlu anlamına geldiğini öğreniyoruz. Nursi, bu ayette, "*said*" sözcüğünün yer almasına dayanarak, kendisinden söz edildiği sonucuna varmaktadır.

Kuran'dan bu şekilde kendisini yüceltici sonuçlar çıkarabilmek için, eskilerin "*cifir*" dediği yöntemden de yararlanmıştır. "*Cifir*", harflere bazı sayılar izafe ederek geleceği bilme olarak ifade edilir. Çok saygın pek çok İslam bilgini, İslamiyetle tanışıklığı olan, **İbn-i Haldun**'dan **Ziya Paşa**'ya kadar herkes, "cifir" yönteminin İslamiyet'le alakası olmayan uydurma bir metot olduğunda müttefiktirler.

Ziya Paşa'nın **Harâbât**'ında "*cifir*" yöntemini hicveden şöyle bir de mısrası da vardır:

"Müstakbele şimdi hükmolunmaz!

Gaipteki Cifir ile bulunmaz"

"*Cifir*", ne denli uydurma bir yol olsa da, kimilerince geleceği bilme yöntemi olarak kabul edilir. Gerçekte, Said Nursi'nin yaptığı çok daha garip bir çabadan ibarettir. Onun yaptığı, "*cifir*" yöntemiyle geleceği bilmek iddiasından

---

[6] Said Nursi, **age**, s.60-70; Turan Dursun, **age**, s. 15.

farklıdır. Nursi'nin çabası, çoğu yerde, kendisiyle ilgili bazı olguların ve oluşumların, geçmişte, hem de Kuran'da öngörülmüş olduğunu ispat etmeye yöneliktir.

Örneğin, **Enam Suresi**'nin 161 inci ayeti Peygambere hitaben, *"De ki: Şüphesiz Rabbim, beni doğru yola iletmiştir"* denilmektedir. Nursi, burada da kendisine hitap edildiği kanısındadır. Bu kanısının ilginç bir dayanağı vardır. Bu ayetin sayı değeri, *"cifir"* hesabına göre 1316'dır. Bu da Said'in Nur Risalelerini hazırlamaya başladığı tarihtir; kendisinin kastedildiğini buradan çıkarsamaktadır.

Bütün bunlarla ne anlatmak istediğim çok açık olmamış olabilir. Ne anlatmak istediğimi ortaya koymak bakımından, izninizle bir örnek vereyim. Örneğin, benim soyadım, Işıklı olduğuna göre, Nursi gibi düşünecek olsaydım, Atatürk'ün sözlerinde nerede ışık sözcüğü geçiyorsa, orada beni kastettiği sonucuna varmakta haklı olabilirdim.

Veyahut *"Ey Türk Gençliği, birinci vazifen..."* diye başlayan hitabı ele alırdım, oradan bazı harflere, bazı sayılar atfederek başka bazı sayılara giderdim; o sayıları böler, çarpar, benimle ilgili bir rakama ulaşabilirdim. Hiçbir şey bulamasam, bizim Amasya'daki evin kapı numarasını çıkarabilirdim, örneğin. Böylece, Atatürk'ün *"Ey Türk Gençliği"* derken, beni kastetmiş olduğu sonucuna varmakta haklı olabilirdim.

Nursi'nin izlediği böyle bir yöntemdir ve bu yoldaki çabalarına dair verilebilecek örneklerin sonunu getirmek zordur.

Bakara Suresi'nin 269 uncu ve 151 inci ayetlerinde sözü edilen, *"kendisine anlatılan, hikmet verilen, hikmeti öğreten*

ve herkese bilmediği şeyleri bildiren kişinin" de kendisi olduğunu ileri sürmektedir.[7]

Bu örnekler artırılabilir. **Tevbe Suresi**'nin 33 ve **Saff Suresi**'nin 8 inci ayetlerinde sözü edilen nurun da Risale-i Nur'un nuru olduğundan emindir.[8]

Sadece Kuran'da değil, başka dinsel kaynaklarda da örneğin, **Hazreti Ali**'nin sözlerinde de kendisinin işaret edildiğine dair kanıtlar bulmuştur. Hazreti Ali, **Kaside-i Cel Celutiyesi'**nde *"Ey değeri yüce olan İsm-i Azamı taşıyan kişi Dövüş korkma! Savaş; çekinme!"* derken Said Nursi'yi kastetmişmiş. Nasıl anlıyor kendisinin kastedildiğini? Kitabı her açışında o sayfa kendiliğinden açılıyormuş; bundan dolayı burada kastedilenin kendisi olduğundan emin ve müritleri de bundan şüphe etmiyorlar.[9]

Abdülkadir Geylani de *"Ey müridim! sen zamanın Abdülkadir Geylani'si ol, Tanrıya içtenlikle yönel, Said ve mutlu olarak yaşarsın"* derken yine Said Nursi'yi kastetmekteymiş.[10]

Said Nursi'nin, çok önemli bir kişi olduğuna dair başka kanıtları da vardır. Ona göre, kendisinin çocukken çok gururlu olması, gelecekte önemli bir insan olarak ortaya çıkacağını önsezi yoluyla anlamasının sonuçlarıymış.

---

[7] Said Nursi, **age**, s.67; Turan Dursun, **age**, s. 18.

[8] Said Nursi, **age**, s.81-84; Turan Dursun, **age**, s. 19.

[9] Said Nursi, **age**, s.119-125; Turan Dursun, **age**, s. 20.

[10] Said Nursi, **age**, s.150; Turan Dursun, **age**, s.22.

Ayrıca, **Nurs** köylülerinin övünmeyi çok seven insanlar olmaları da, Said gibi böylesine önemli bir şahsiyetin aralarından çıkacağını gene önsezi yoluyla hissetmelerinden ileri gelmekteymiş.[11]

Risale-i Nurların Önemi

Said Nursi'nin yazdıkları, Risale-i Nur adı altında derlenerek yayınlanmıştır. Bunlar, Said-i Nursi'nin başlattığı Nurculuk tarikatının (veya Ceza Kanunu hükümlerine çarpmayacak bir deyimle, akımının) temel kaynaklarını oluşturmuştur. Said Nursi, Kuran'ın çeşitli ayetlerinde Risale-i Nurların haber verildiği kanısındadır.

Hicr Suresi'nin 87 nci ayetinde *"And olsun ki, sana her zaman tekrarlanan yedi ayetli Fatihayı ve büyük Kuran'ı verdik"* denilmektedir. Nursi'ye göre, burada da Risale-i Nur'a işaret ediliyormuş.

Said Nursi'nin ve nurcuların Risale-i Nurlara atfettikleri önemin sınırı yoktur. Nursi'ye göre, İkinci Dünya Savaşı'na girmemizi önleyen Risale-i Nur olmuştur;[12] Risale-i Nur

---

[11] Said Nursi, **age**, s.57; Turan Dursun, **age**, s. 58-60.

[12] Said Nursi, **age**, s.40; Turan Dursun, **age**, s. 43.

okuyanların evi yangından kurtulur;[13] Risale-i Nur'u çekirgeler, kuşlar bile dinler.[14]

Said-i Nursi bununla da kalmamakta, Risale-i Nurları sanki Kuran ile eşdeğerli veya onun benzeri bir kaynak olarak belirlemektedir.

Risale-i Nur'un, Said Nursi'ye Allah tarafından verildiği ileri sürülmektedir.[15] Oysa, İslam'da Tanrı tarafından verildiğine inanılan kutsal kitapların sonuncusu Kuran'dır ve İslam'ın Peygamberine verilmiştir.

Said Nursi'ye göre *"Kur'an'ı Kerim'in ruhu, Risale-i Nur'un cesedine girmiştir"*; [16] ve *"Risale-i Nur, Kur'an'ın bir aynasıdır"*.[17] Öte yandan, nurcular inanırlar ki *"Risale-i Nur, Kur'an'ı Kerim'den süzülmüştür"*;[18] ondan bir *"sızıntı"*dır.

---

[13] Said Nursi, **Emirdağ Lahikası**,Nur matbaası, Ankara, 1959, s.104-105; Turan Dursun, **age**, s.45.

[14] Said Nursi, **age**, s.205; Turan Dursun, **age**, s.46.

[15] Said Nursi, **Bediüzzaman Cevap Veriyor**, Medeniyet Matbaası, Ankara, 1960, s.122; Turan Dursun, **age**, s. 42.

[16] Said Nursi, **Emirdağ Lahikası**, s.79; Turan Dursun, **age**, s.42.

[17] Said Nursi, **Sönmez Risalesi**, s.29; Turan Dursun, **age**, s.41.

[18] **Zülfikar gazetesi**, 14 Ağustos 1964, s.3, Turan Dursun, **age**, s.97.

Rusale-i Nur hakkında ortaya konulan bu değerlendirmelerin, Tanrı "*kelam*"ı olduğuna inanılan Kuran'a eşit veya ortak olan bir başka şeyin varlığına inanmak anlamına geldiği açıktır. Böylece, Peygambere ve Kuran'a "*şirk*" koşulmuş; yani, İslamiyet'in en büyük günah saydığı bir fiil işlenmiş olmaktadır. Çünkü, İslam'ın temel inançlarına göre, Hazret-i Muhammet en son peygamberdir ve Kuran, eşsizdir, benzeri yoktur.

Bu nedenledir ki Nurculuğu İslam dininden ayrılmış veya sapmış bir akım olarak görenler, açık ve kesin bir haklılık kazanmış olmaktadırlar.

Kerametlerin Anlamı

Said Nursi'nin müritleri, onun çok çeşitli ve önemli kerametlere sahip olduğuna inanmaktadırlar. Bunların bir kısmını gördük. Ancak, sıralanabilecek daha pek çok başka örnekler vardır.

Örneğin, Said Nursi'nin geleceği bilmesi, müritlerinin ısrarla belirttikleri bir özelliğidir.[19] Ayrıca, müritleri, onun yanında, sonsuz bir bereket sonucu olarak bazı besin maddelerinin tükenmediğini ileri sürmektedirler.[20]

---

[19] Said Nursi, **Sikke-i Tasdik-i Gaybi**, s.204-206; Turan Dursun, **age**, s.75.

[20] Turan Dursun, **age**, s.71.

Yıllar önce, sendikal eğitim amacıyla gittiğim bir Orta Anadolu kentinde karşılaştığım bir işçi arkadaş, bana, Said Nursi'nin herhangi bir mevsimde dilediği her türlü meyveyi yoktan var ederek temin edebilecek güce sahip olduğunu anlatmıştı. Kendisi gözleriyle görmüş değildi, ama bunun doğruluğuna samimiyetle inandığında şüphe yoktu. Kendisiyle tartışmış, böylelikle düşüncelerini değiştirebileceğimi sanmıştım. En ufak bir kımıldama sağlamam mümkün olmadı. Şimdi, bu durumdaki bir insanla tartışmanın fazla bir anlamı olmadığını daha iyi görüyorum.

Çalışmanın daha sonraki bölümlerinde , Fethullah Gülen ile ilgili olarak da bu türden keramet iddialarının bulunduğunu göreceğiz.

Kiminle ilgili olursa olsun, keramet konusunda anlaşmak genellikle mümkün değildir. Ancak, bir noktada anlaşmak gerekir. Bir kimsenin bu tür kerametlere sahip olduğuna inanmak, onun her söylediğinin tartışmasız doğru olarak kabul edilmesini zorunlu kılmaz.

Bir örnekle açıklamak gerekirse, Said Nursi'nin veya Fethullah Gülen'in kerametlerine inanan bir insana bunların saçma şeyler olduğunu ispata kalkışmak, çoğu zaman, abesle uğraşmak anlamına gelebilir. Çünkü onun böyle şeylere inanması, mantığa dayalı bir ispatlama çabasının sonucu değildir ki aynı yolla aksini ispat etmek mümkün olsun.

Genel olarak keramet iddiaları, bir başka deyişle, bilimsel olarak açıklanması en azından şimdilik mümkün olmayan bazı olayların veya yeteneklerin bulunduğuna ilişkin iddialar, tartışmalı bir alan olan parapsikolojiyi ilgilendirir. Bir an için bu konularda ileri sürülen iddiaların, parapsikolojiyle

ilgilenenlerin gerçekliğine ihtimal verdikleri, "durugörü" (clairvoyance), *"önceden görme"* (prévoyance) veya *"düşünce ile eşyaya uzaktan hükmetme"* (télékinésie) türünde olgular olarak kabul etsek bile, Nursi'nin bir *"dini lider"*, *"din bilgini"*, *"bediüzzaman"*.. olduğu yolunda bir sonuca varmak için bunların yeterli olduklarını söyleyemeyiz. Çünkü gene parapsikolojiyle ilgilenenler bilirler ki bu tür yetilere sahip olanlar, zeka ve karakter düzeyleri bakımından çok değişik türde insanlar arasından çıkabilmektedir.

Ayrıca, böyle yetilere sahip olduklarına inanılanlar arasında **Yaşar Kemal**'in **Yer Demir, Gök Bakır**'ındaki **Taşbaş** gibi kendisine başkalarının keramet atfettiği masum kişilikler, Rusya'daki **Rasputin** gibi esrarengiz isimler, düpedüz şarlatanlar veya **Amerika**'da çok görülen türde tehlikeli sözde tarikat şeyhleri... de bulunabilmektedir

Dolayısıyla, bir kimsenin keramet sahibi olduğuna inananlar, onun her söylediğini tartışmasız bir doğru olarak kabul etmek ve herkesin bunu böylece kabul etmesini beklemek hakkına sahip olmamalıdırlar. Gene konumuzla ilgili somut öneklere dönecek olursak, Said Nursi söylediği için Atatürk'e *"deccal"*[21] demenin veya Fethullah Gülen savunduğu için ABD ile entegrasyona gitmenin[22] doğruluğunu kabul etmek elbette ki mümkün olamaz. Çünkü

---

[21] Deccal, bazı kaynaklara göre, ahır zamanda ortaya çıkacağına inanılan ve fitnenin ve fesadın başı olan kimsedir.

[22] Gülen'in bu konudaki görüşleri için bkz: **Zaman**, 4 Eylül 1997; **Aydınlık**, 7 Eylül 1997, s.5.

hiç bir keramet iddiası, akıl ve mantık kurallarını, tarihsel gerçekleri ve ülke yararlarını görmezlikten gelmeyi haklı çıkaramaz.

Nurculuğun Güncelleştirilmesi

Said Nursi, daha sonra göreceğimiz, nurculuğun günümüzdeki önde gelen temsilcileri olan Fethullahçılara kıyasla, yerli çizgileri daha ağır basan bir hareket başlatmış ve sürdürmüştür. Nurculuğun uluslararası bağlantıları, Said Nursi'nin ölümünden sonra ve özellikle de son dönemlerde yoğunlaşmıştır.

Bu durum, son dönemlere damgasını vuran, **Yeni Dünya Düzeni** olgusuyla ve onun özünü oluşturan "*küreselleşme*" dayatmalarıyla yakından ilgilidir. Bu çerçevede Said Nursi'nin ve nurculuğun, esasen gündemden hiç bir zaman silinmemiş olan yerinin, yeni bir vurgu kazandığına tanık olmaktayız.

Sovyetlerin çöküşüne kadar, İslamiyet'ten Sovyetleri kuşatma altında tutmada yararlanmış olan güçler, haliyle farklı arayışlar içine girmiş bulunuyorlar. Bir başka deyişle, artık ünlü "*yeşil kuşak*" stratejisinin varlık nedeni kalmamıştır. Öte yandan, yeryüzünü, avuçlarının içine sığdırabilecekleri bir küresel köye dönüştürmek isteyen uluslararası güçler, yalnızca Sovyetleri yıkmakla emellerine ulaşmış olamayacaklarını görmektedirler. Bunun için ve hepsinden önemli olarak, Atatürk'ün deyimiyle "*mazlum milletler*"in kurtuluş umudunun tümüyle ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu da Kemalizm'i tarih sahnesinden silmeden başarılabilecek bir iş değildir.

Küreselleşme, 70'li yıllardan bu yana derin bir bunalıma yuvarlanmış olan uluslararası sermayenin, bu bunalımı aşmak için oluşturduğu evrensel modelin önemli bir yönüdür. Küreselleşme, "*egemenlik kayıtsız şartsız milletindir*" ilkesi yerine "*egemenlik kayıtsız şartsız uluslararası sermayenindir*" demektir. Bunun için, sosyal devletin ortadan kaldırılmak istendiği bir tarih aşamasında, onunla birlikte, ulusal devlet, demokrasi ve ülkemiz gerçekleri çerçevesinde bütün bunları somutlaştıran bir tarihsel çizgi olarak Kemalizm, yoğun saldırılarla karşı karşıyadır.

Kemalizm, ortadan kaldırılmaya çalışılırken onun yerini neyin alacağına da karar vermişlerdir. "*Ilımlı İslam*" bunun için icadedilmiştir. İslâm sıfatının arkasına sığınan bu akımın ılımlılığı, efendileriyle ilişkileri çerçevesinde söz konusudur. Yoksa, Kemalist değerler ve devrimler(örneğin kadın hakları) karşısında daha ılımlı olunacağına dair bir anlam içermemektedir.

CIA'nın Orta Doğu Masası şeflerinden **Fuller**, yeni stratejilerinin işaretini şöyle vermiştir: *"Ilımlı İslâmı benimseme, Atatürk'ün görüşlerinden vazgeçme, Ortadoğu ve Kafkaslar'da serbest piyasanın ve ABD'nin tavsiye ettiği İslamı yaymak".*[23]

Esasen **Fuller**, Mustafa Kemal'in eserlerinin ve düşüncelerinin silindiğine dair hükmünü vermiştir bile. **Ufuk**

---

[23] *"Refah Partisi $ Suudi Bağlantısı"*, **İkibine Doğru**, 8 Kasım 1992.

Güldemir ile yaptığı mülâkatında bu görüşünü şöyle anlatıyor:

"Ancak dünyada hiç bir lider ne George Washington, ne Nehru, ne Lenin, ne Gandi sonsuza kadar yaşayabilecek bir ürün veremedi. Oysa İncil ve Kur'an veriyor. Liderler ölüyor. Önce bedenleri, sonra zaman içinde düşünceleri siliniyor. Oysa Kur'an ve İncil yaşıyor. İşte Mustafa Kemal'in başına gelen de her tarih yazmış liderin başına gelenden farklı değildir."[24]

Böylece Fuller, Atatürk'ün, Cumhuriyet'in *"ilelebet"* (sonsuza kadar) yaşayacağı yolundaki düşüncelerini yanıtlamaya çalışmış olmaktadır. Zira, Mustafa Kemal'in *"sonsuza kadar"* yaşayacağını söylediği *"ürün"* Türkiye Cumhuriyeti'nden başka bir şey değildir.

Kemalizm'e ve Cumhuriyete karşı *"Ilımlı İslam"* rolünü oynama görevinin, Nurculuğa ve özellikle de bu akımın Fethullah Gülen tarafından temsil edilen kanadına verildiği anlaşılmaktadır.

Bu çerçeveye oturtulduğunda, Said Nursi'nin gündemdeki yerine yeni vurgular getirmek amacıyla Batı'da ve özellikle Atlantik ötesinde gerçekleştirilen çabaların anlamını kavramak biraz daha kolaylaşmaktadır. Gerçekten de Nurculuğa ve Said Nursi'ye, ünlü **Moon** tarikatına benzer bir ağırlık kazandırmak için akıl almaz çabalar sarf edilmektedir. Risaleleri bazı Batı dillerine çevrilmekte; değişik kurumlarda bunlar inceleme konusu yapılmakta; örneğin,

---

[24] **Cumhuriyet**, 26 Şubat 1990.

Kaliforniya'nın **El Cerrito** kentinde görüldüğü üzere, yalnızca bu amaca yönelik araştırma kurumları oluşturulmaktadır.

Said Nursi'yi ve Nurculuğu güncelleştirmek ve uluslararası düzeyde önemli kılmak yönündeki çabalar, **Şerif Mardin**'in tam da "*Yeni Dünya Düzeni*"nin doğuşuyla birlikte piyasaya sürülen, Said Nursi hakkındaki kitabıyla yeni bir halkaya kavuşmuştur. [25]

Halen Amerika'da Washington Üniversitesinde görev yapmakta olan Şerif Mardin, 1998 Mart ayı başında Türkiye'ye geldiğinde, basına yansıyan açıklamalarından anlaşıldığına göre, daha özgür olduğu için Amerika'da yaşadığını ifade etmiştir. Oysa, Türkiye'de özgürlüklerin en çok kısıtlandığı 12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde bile, biilindiği kadarıyla, bu zatın başına en ufak bir şey gelmiş değildir. Said Nursi'yi ve nurculuğu Kemalizm karşısında göklere çıkaran kitabı da Türkiye'de özgürce basılmış ve satılmıştır.

---

[25] Şerif MARDİN, **Bediüzzaman Said Nursi Olayı** (Çev: Metin ÇULHAOĞLU), İletişim Y., 2.Baskı, İstanbul,Kasım 1992, 406 s.(Mardin'in bu kitabı ilk olarak 1989'de Amerika'da ingilizce olarak yayınlanmıştır); Bu kitap hakkında bkz: Alpaslan Işıklı, " "Said Nursi" *Şerif Mardin'in Bir Kitabı Üzerine*", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**, cilt: XVIII, sayı: 155, Mayıs 1993, s. 57-62; Alpaslan Işıklı, **Küreselleşme ve Demokratikleşme**, İkinci Baskı, Tüze Yayıncılık, Ankara, 1996, s.162-174.

Bütün bunlardan sonra, Şerif Mardin'in kendisini **Aksoy**'lar, **Üçok**'lar, **Mumcu**'lar... safında bir özgürlük kahramanıymış gibi göstermeye kalkışması biraz garip kaçmıyor mu!

Ayrıca sorulması gerekir: Şerif Mardin, **Martin Luther King** gibi veya **Kennedy** kardeşler gibi, Amerika'da mevcut özgürlüklerin sınırlarında dolaşmasını gerektiren bir şeyler mi yapmıştır ki orada daha özgür olduğu sonucuna varabilmiştir?

Bütün bunlara rağmen, açıklamadığı ve açıklayamadığı türdeki ve dozdaki bazı etkinlikleri bakımından, Amerika'nın Türkiye'den daha elverişli ve tatminkar bir ortam oluşturduğunu ve daha zengin olanaklar sunduğunu ifade etmek istemekteyse, buna karşı söylenecek söz bulmak kolay değildir.

Şerif Mardin'in Said Nursi Hayranlığı

Şerif Mardin'in anılan kitabında yapmış olduğu, Said Nursi'ye doğrudan değinmiş olduğu her yerde hayranlığını dile getiren ve derin övgüler içeren bazı ifadeler sıralamaktan ibarettir. Bunları kanıtlamak veya bu hayranlığa gerekçe olan olguları açıklığa kavuşturmak, onun sorunu değildir

Yazarın bu tür değinmelerini, şöyle sıralayabiliriz:

"Said Nursi, zamanımızda Müslümanlar için uygun düşen tavrın ilkelerini Kur'an'dan çıkaran bir İslam bilimleri uzmanı olarak görülebilir."[26]

"Said Nursi'nin mesajının modernleşme akımlarından birini oluşturduğu söylenebilir."[27]

"Said Nursi'nin Aydınlanma felsefesinin içinden doğmuş fikirleri kendi sistemine yedirmesi..."[28]

"Said Nursi'nin kişiliğini oluşturan ve kendisi henüz gençken belirginleşen özellikler arasında, E.Erikson'un Luther'e atfettiği karakter özelliklerini anımsatan bir kararlılık da bulunmaktadır.Resmi biyografisine göre, çocukluk dönemi inatçılığından anlaşılabileceği gibi, sahip olduğu misyon çok erken yaşlarda belirgineşmiştir; bunda bir velinin hayatında gereken vurguyu görmemiz mümkündür."[29]

"Çünkü o, kendisini millet'e din'e ve devlet'e adamış bir kişiydi."[30]

"...parlak bir dağlı çocuk..."[31]

---

[26] Şerif Mardin, **age**, s.34.

[27] **Aynı eser**, s.43.

[28] **Aynı eser**, s.65.

[29] **Aynı eser**, s.108

[30] **Aynı eser**, s.132

[31] **Aynı eser**, s.164.

"...geleneksel İslam bağnazlığının hantallığını yok etmiş ve modern Avrupa düşüncesinde görüldüğü biçimiyle doğanın yasalarını kavramaya yönelik bir akım başlatmıştır."[32]

"Said Nursi'nin büyülü üslubu (...) Said Nursi'nin kıvraklığının, sarsıcı üslubunun ve gramer kurallarına aykırı cümlelerinin çekici etkisi (...) Türkçe cümlelerine özel bir ahenk veren Arapçalaşmış zengin kelime hazinesi (...) Said Nursi'nin retoriğinde, Kur'an üslubunu çağrıştıran yönler bile bulunmaktadır."[33]

Said Nursi'ye böylesine cömert övgüler sıralamış olan yazar, onun hakkında olumsuz eleştiri anlamına gelebilecek tek bir sözcüğe kitabında yer vermemiştir. Tam tersine, Said Nursi'nin kişilik yapısı hakkında kuşku uyandırabilecek bazı iddiaları yalanlamakta özenli davrandığı görülmektedir. Örneğin, Nursi'nin Sultan tarafından akıl hastanesine kapattırılmış olmasıyla ilgili olarak *"yapılan muayeneler sonunda akli dengesinin yerinde olduğu açıkça ortaya çıkmıştır"*[34] demektedir.

Bütün bunlardan sonra, Mardin'in kitabında Nursi'nin kişilik yapısı ile ilgili olarak çok ustaca bir üslupla ve ima yollu bazı eleştiriler ortaya konulduğuna dair görüşleri anlamak büsbütün olanaksızlaşmaktadır. Kitap üzerinde tartıştığımız kimileri, Mardin'in bu tavrına kanıt olarak

---

[32] **Aynı eser**, s.277-8.

[33] **Aynı eser**, s.280.

[34] **Aynı eser**, s.132.

aşağıdaki cümlelerini bir örnek olarak ileri sürmüşlerdir: *"Belirttiğine göre, özel dünyasının yarısı annesinin ölümü ile kaybolup gitmişti; Abdurrahman'ın ölümü ise, özel evreninin diğer yarısının da yokolması anlamına geliyordu. Buna rağmen, Abdurrahman'ın ölümü ile ortaya çıkan kayıp, kısa bir süre sonra, kendisini Said Nursi'nin hizmetine ve yazılarının propagandasına adayan bir başka genç tarafından telafi edilecekti."*[35] Ancak, benim görüşüm, bu türden satırların Nursi ile ilgili küçültücü bir ima amacı taşımadıkları doğrultusundadır.

Şerif Mardin'e Göre, Sait Nursi'nin Kerametleri

Mardin, böylesine derin hayranlık ifadeleriyle andığı Nursi ile ilgili bazı "*keramet*" iddialarını da hiç bir eleştiri süzgecinden geçirmeye ve bu iddialara inanmadığına dair herhangi bir kayıt koymaya gerek duymaksızın(örneğin, iddiaları tırnak içine almak gibi) olduğu gibi nakletmiştir.

Mardin'in naklettiklerine göre, Nursi'ye medrese öğrenciliği çağlarındaki bir rüyasında *"Hazreti Muhammedi görme izni"* tanınmıştır.[36] Nursi, gençlik yıllarına ait bir başka rüyada da *"Kadiri tarikatının kurucusu **Abdükadir Geylani**'yi gördü"*. Mardin, bu olayı bir "*dini lider*" olarak

---

[35] **Aynı eser**, s.153.

[36] **Aynı eser**, s.113.

Nursi'nin *"ortaya çıkışı yalnızca bir tesadüf sayılmamalıdır"* yolundaki görüşünün kanıtı olarak ileri sürmektedir.[37]

Mardin, ayrıca, 1890'ların başında, elleri kelepçeli olarak Bitlis'e gönderilirken *"Nezaretçileri, ibadet için yürüyüşlerine ara verdiklerinde, Molla Said'in her nasılsa kelepçelerinden kurtulmuş biçimde ibadete hazırlandığını görmüşlerdir"*[38] diye yazmaktadır. Öte yandan, gene Mardin'in naklettiğine göre, Said Nursi, ertesi gün kendisine sorulacak soruları *"önceden malum olma yoluyla"* bilme yetisine sahiptir.[39]

Bütün bunlardan sonra, çok açık bir biçimde, inanmış bir nurcunun kitabını okuduğumuz izlenimine varabiliriz. Ancak, bazı zihinleri karıştıran şu hususu da görmezlik edemeyiz: Böyle bir kitabın yazılmasında, bir takım laik Batılı bilim adamlarının tahlillerinin ve kuramlarının açıklamasına geniş bir yer ayrılmış olması ve bunların, kitapta ortaya konulan bazı görüşlerin dayanakları oldukları yolunda bir sanı uyandırma gereksinimi duyulmuş olması şaşırtıcıdır. Zira, keramet sahibine inanan insanların, bu yolda bilimsel kanıtlamalara gereksinimi olmamak gerekir. Acaba, kendisinin inanmadığı bazı konulara, bilimsel kaygıları olan çevreleri inandırmak veya en azından ilgilerini çekmek isteyen birisi ile mi karşı karşıyayız?

---

[37] **Aynı eser**, s.119.

[38] **Aynı eser**, s.123.

[39] **Aynı eser**, s.130.

Şerif Mardin'e Göre, Nurculuk ve Kemalizm

Mardin'in anlatımında nurculuk ne denli olumlu bir çizgiyse Kemalizm de onun karşısında o denli bir olumsuzluğun ifadesi olarak belirmektedir.

Mardin'in Kemalistler ile ilgili şikayetleri, öncelikle, nurculuğun *"sosyolojik dinamiğini anlamak"*[40] yerine, Nursi'ye "*gerici*", "*düzenbaz*" ve "*istirmarcı*"[41] gibi sıfatlarla karşı çıkmalarıyla ilgilidir. Bununla, kimleri kastettiği belli değildir. Öte yandan, Nursi'nin Kemalistler ve Mustafa Kemal hakkında **Münazarat ve Şualar** isimli risalelerinde kullandığı bazı sıfatlar da ilginçtir: "*günahkârlar*", "*seyyiesiz*", "*Süfyan*", "*Nefreti âmmeye lâyık adam*", "*Deccal*", "İslamın en büyük fitne-i diniyelerinden biri"[42]...

Mardin, nurcuların bu tür küfürlerle ortaya çıkmalarında rahatsız edici bir yan bulmamış olacak ki sorunun bu yanına hiç değinmemiştir.

Mardin, daha düne kadar, laikleştirici reformları; *"kişiyi söndüren İslami ahlâk ve emirler"* karşısında ve *"Batı toplumunun özgürlükçü ve yaratıcı kimliğine"* ulaşmanın yolu olarak görmekteydi.[43] Mardin, bugün geldiği noktada ise

---

[40] **Aynı eser**, s.69.

[41] **Aynı eser**, s.11.

[42] Çetin Özek, **Türkiye'de Gerici Akımlar ve Nurculuğun İçyüzü**, Varlık Y., İstanbul, 1964, s.261-2.

[43] Ş. Mardin, **Din ve Siyaset**, s.65-75; Bkz: Bülent Tanör, **Kuruluş**, Cumhuriyet Yayını, 1997, s.105-106.

Kemalizmin başlattığı *"kişiliksizleştirme"* sürecinin, geleneksel Osmanlı sistemini hedef aldığı görüşündedir.[44] Demek oluyor ki daha düne kadar Kemalizm'i kişiyi söndüren İslam karşısında görmekte iken, bugün Kemalizm'in İslami Osmanlı toplumu karşısında kişiliksizleştirici etkilerinden söz eder olmuştur. Mardin'in bu evrimini, Amerika'nın özgür(!) havasına borçlu olduğu düşünülebilir.

Oysa, Mardin'in bir zamanlar Kemalizm'i İslamiyet karşısında göstermesi kadar, bugün de İslamiyet'i Kemalizm karşısında göstermesi de herhangi bir mantıksal ve tarihsel temeli olmayan boş bir iddiadan ibarettir.[45]

Mardin'e göre, *"Nurcu hareket gücünün bir bölümünü Cumhuriyet döneminin başarısızlıklarından aldı(...) Söz konusu başarısızlık, Batı uygarlığının artık bir yenilgi olarak algılamaya başladığı sanayi toplumuna özgü bir olgu olarak güçlü inanç bağlarının yokluğu ve* 'bezginlik' *ile koşuttur"*[46]

Görüldüğü üzere, Mardin, Kemalizm'e yönelik eleştirilerinde, Kemalizm'i sanayi toplumu olgusuyla özdeşleştirmek gibi, kendisine kolaylık sağlar gibi görünen ve fakat geçerli hiç bir mantıksal dayanağı bulunmadığı için asla sağlam olmayan bir yol tutmuştur.

---

[44] Şerif Mardin, **Bediüzzaman**..., s.26.

[45] Kemalizm ve din ilişkileri hakkında bkz: Alpaslan Işıklı, **Kemalizm, Sosyalizm ve Din**, Tüze Yayıncılık, Ankara, 1997, s.151-207.

[46] **Aynı eser**, s.46.

Sanayi toplumu olgusuyla Kemalizm'i özdeşleştirme çabası ikna edici olabilseydi, bundan, bazılarını pek sevindirecek, şöyle bir sonuç sağlanmış olabilirdi: Kemalizm gibi, yeryüzünden izleri her şeye rağmen silinememiş olan bir anti-emperyalist akımı, *"garbın âfakını saran çelik zırhlı duvar"* ile barışık bir çizgi gibi göstermek mümkün olabilirdi.

Oysa, *"bilimsel felaketlerimizin en sonuncusu sanayileşmedir"* diyen Fourrier'den, günümüzün çevrecilerine kadar çok değişik akımların karşı çıktıkları ve kuşkuyla baktıkları sanayi toplumunun bazı olumsuzluklarından Kemalizm'i sorumlu tutmanın anlaşılır hiç bir yanı yoktur. Sanayi toplumunun doğurduğu çetin sorunları şimdiye kadar kim çözebilmiş ki Kemalizm çözebilmiş olsun. Amerika'nın sadık hizmetkârı Suudi Arabistan mı çözmüştür? Mardin'in *"kişiliksizleştirme"* sürecinin karşıtı olarak gördüğü Osmanlılığın diriltilmesi mümkün olsa, bugünün koşullarında, Suudilikten çok farklı bir şey mi ortaya çıkacaktır? Osmanlılık, kendisini silip süpürmüş olan bir sürecin sonuçlarına nasıl çare olacaktır?

Ş. Mardin'e göre, Said Nursi'nin ve nurculuğun mücadele yolu, kendi deyimiyle *"Kemalist Jakobenizm"*den[47] farklıdır. Fazla irdelemeye ve kanıtlamaya gerek duymaksızın *"Kemalizm, yüzeysel ve toplumla organik bağlardan*

---

[47] **Aynı eser**, s.10.

yoksun"[48] bir hareket olarak takdim edilmekte; buna karşın, nurculukta *"toplum seferberliğine tanınan önem"*in[49] varlığı ileri sürülmektedir. Oysa, gerçeğin bunun tam tersi olduğu, bizatihi Mardin'in kitabında anlatılanlardan çıkmaktadır.

Said Nursi, eylem çizgisinin tümü boyunca, egemenlerle işbirliği içinde olmaya büyük özen göstermiş ve amaçlarını gerçekleştirmede, esas olarak, egemen konumda olanlardan sağlayacağı desteğe güvenmiştir.

Said Nursi'nin, egemenlerle işbirliğine gösterdiği özen, 1913'te Bitlis'te patlak veren bir isyanı bastırarak güçlerini kanıtlamalarından hemen sonra, **Jön Türkler**'in gizli servisine katılmasında açıkça görülür. *"Said Nursi, İttifak devletleri safında savaşa katılınmasına dair beş cihad fetvasının hazırlık çalışmalarına da katıldı."* [50]

Nursi'nin yeri, genellikle, egemenlerin yanıbaşındadır. 1890'larda Van valisinin maiyetindedir.[51] **Abdülhamit**'in kuşçubaşısı **Mustafa Bey**'in konağında uzun süre yaşamıştır. Bu zatın oğlu, Jön Türklerin gizli servisinin önde gelen kişilerindendir ve Nursi'nin yakın arkadaşıdır.[52]

---

[48] **Aynı eser**, s.269. Kemalizm'in demokratikliği ve toplumla bütünleşmesi konusunda bkz: Alpaslan Işıklı, **age**, s.28-56.

[49] **Aynı eser**, s.164.

[50] **Aynı eser**, s.144.

[51] **Aynı eser**, s.126.

[52] **Aynı eser**, s.128-9.

Said Nursi'nin amaçlarını gerçekleştirme yolundaki çabalarında, sultanlara yazdığı mektuplar önemli bir yer tutar. Abdülhamit'e sunduğu bir dilekçeyle, doğuda, Kahire'deki **El-Ezher** modelinde bir medresenin kurulmasını önermiştir.[53] Aynı içerikte bir dilekçeyi daha sonra **Sultan Reşat**'a sunmuştur.[54] Görülüyor ki Nursi'nin mücadele yöntemi, bir "toplum seferberliğine" dayanmanın çok uzağındadır ve kralların desteğiyle toplumu değiştirmeyi amaçlayan 19.yüzyıl ütopistlerinin çizgisini anımsatmaktadır.

Gerçekte Mustafa Kemal ile ters düşmesi de kendisinin değil; Mustafa Kemal'in tutum ve tercihlerinin zorunlu kıldığı bir durum olarak görünmektedir. Keza, Şeyh Said ayaklanmasına katılmadığını beyanda özen göstermesi[55] ve yazdıklarında "*karşıtlarının bir Kürt milliyetçisi olduğu yolunda kendisine yönelttikleri suçlamaları haklı gösterecek hiçbir şey*" bulunmaması[56] da Cumhuriyet yönetimiyle iyi geçinme çabalarının kanıtlarından biri olarak görülebilir.

Mardin'e göre, Nurculuğun stratejisinde "*toplum seferberliğine tanınan önem(...) Cumhuriyet rejimi yöneticilerini muhtemelen en çok endişelendiren özelliğidir*".[57] Buradaki birinci yanlışlık, Cumhuriyet rejimi

---

[53] **Aynı eser**, s.36,130-1.

[54] **Aynı eser**, s.142.

[55] **Aynı eser**, s.155.

[56] **Aynı eser**, s.141.

[57] **Aynı eser**, s.164.

yöneticilerini homojen bir bütünlük gibi göstererek hepsini aynı torbaya koyma eğilimindedir. İkinci olarak, bazı Cumhuriyet rejimi yöneticilerinin, **Sabahattin Ali**'ye, **Nazım**'a veya 12 Mart'ta ve 12 Eylül'de **DİSK** yöneticilerine ve çoğu ajan provokatörler tarafından tuzağa düşürülmüş olan çocuk denecek yaştaki insanlara yaptıkları anımsanacak olursa, Nurculuğun Cumhuriyet rejimi yöneticilerini en çok endişelendiren bir akım olduğu yolundaki iddia, bir hayli havada kalmaktadır.

Kuşkusuz, düşünce ve inançlarından dolayı bir kimseye yapılan baskılar hiçbir şekilde onaylanamaz. Ancak, Nursi'nin tek parti döneminde 11 ay kadar hapse mahkum edilmiş ve Batı'da oturmaya mecbur edilmiş olmasını, adeta, ülkemizde görülmüş tek ve en ağır bir baskı uygulaması olarak göstermeye yönelik son zamanlarda sürdürülen kampanyaları anlamak da zordur.

Nursi, 1950'den sonra iktidara geçen **Demokrat Parti** yöneticileriyle omuz omuzadır. 1960'da Ölümünden sonra, izleyicilerinin, **MSP**'yi değil de egemen güçlerin partisi niteliğini daha çok taşıyan **AP**'yi desteklemiş olmaları da daima egemen çizgi doğrultusunda belirmiş olan temel yönelişinin bir uzantısı gibidir. Bu desteğin, 12 Eylül'den sonra geniş ölçüde **Özal**'a ve ardından **Çiller**'e kaydığı bilinmektedir

Nihayet, Ş.Mardin'in kitabı, bu zincirin önemli bir halka daha kazanmasına yeni ve önemli bir katkı sağlamakta; nurculuğun, ülke egemenlerinin ötesinde Okyanus ötesindeki dünya egemenleriyle bağlarının güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Ş.Mardin'in, Nurculuk konusunda yeterince açık olmadığı konulardan biri , nurculuğun iktidara damgasını

vurduktan sonraki dönemde tutacağı yolla ilgilidir. Mardin'in kitabından, Said Nursi'nin bu çok önemli konuya ilişkin görüşlerini, **Cenap Şahabettin**'in aynı konudaki görüşlerine ilişkin bazı açıklamalara dayanarak dolaylı bir biçimde ve ancak çok sınırlı olarak çıkarsamaktayız. Oysa, Cenap Şahabettin, Nursi'ye yanıt olarak yazdığı bir yazıda "*dini vecibelerin yerine getirilmesi üzerindeki denetimin sıkılaştırılmasıyla, İslamiyet'in nasıl korunabileceğini anlamadığını belirtmekteydi*".[58]

Nurculuk ve Pozitif Bilimler

Said Nursi'nin pozitif bilimler konusundaki düşünceleri çelişkilerle doludur. Bir yanda, *"hayatta en hakiki mürşit ilimdir"* düşüncesini anımsatırcasına "*Elbette nev-i beşer, ahir vakitte ülum ve fününa dökülecektir. Bütün kuvvetini ilimden alacaktır. Hüküm ve kuvvet ise, ilmin eline geçecektir*"[59] der. Bir başka yerde ise artık "*doğal olguların doğal nedenlerle açıklanması gerektiğine*" inanmadığını ve "*nedenlerle birlikte sonuçların da Allah'ın doğrudan, dolayımsız ürünü*" olduğu görüşünü taşıdığını öğrenmekteyiz.[60] Said Nursi'nin bu görüşü o noktaya vardırılmıştır ki "*Meselâ, Erzurum'da bir eseri hakkında*

---

[58] **Aynı eser**, s.146.

[59] **Aynı eser**, s.326.

[60] **Aynı eser**, s.151

takibat yapıldığı için, hararet -18'e düşmüştür" denilebilmiştir.[61]

Said Nursi, pozitif bilimlerden, Allah'ın varlığının kanıtlanması yolunda yararlanılması işaretini vermiştir. Bir Müslüman için Allah'ın varlığının amprik olarak veya bilim ve teknik yoluyla kanıtlanması çabasının, inanç dünyasının gerçekleriyle ve İslamiyet'in özüyle çeliştiği yolundaki tartışmalara burada değinmeye gerek olmadığı kanısındayım.

Tanrı'nın varlığının gözlem yoluyla araştırılması yönündeki eğilim, Nursi'nin izleyicileri tarafından, motorlerin çıkardıkları seste veya insanın kalp atışında "*zikir*" anlamı aranması gibi çabalara dönüştürülmüştür. Esasen, Nursi'nin kendisine göre "*kedinin mırmırları* 'Yâ Râhim! Yâ Râhim! Yâ Râhim'*dir*".[62]

Bir kısım nurcular, son yıllarda Tanrı'nın varlığına bilimsel kanıtlar bulma çabalarına koşut olarak, pozitif bilimlerin değişik dallarını ilgilendiren yayınlar yapmışlardır. Ş. Mardin bu yayınların "*son derece üst düzeyde*" olduklarını yazmaktadır.[63] Böylece, Mardin'in, yalnızca toplumbilim alanında değil, sibernetikten biyolojiye, morfolojiden astronomiye... kadar tüm pozitif bilimlerle ilgili konulardaki yapıtların *"son derece üst düzeyde"* olduklarını

---

[61] Ç.Özek, **age**, s.249.

[62] M. Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla**, cilt 2, Nil Yayınları, İzmir,1996, s.213.

[63] Ş. Mardin, **age**, s.341.

değerlendirebilecek ölçüde bilgi ve kavrayış sahibi olduğunu(!) öğrenmekteyiz.

Nurculuk ve Batı Uygarlığı

Nurculuk, Batı uygarlığı karşısında da çelişkiler içinde yüzmektedir. Said Nursi, bir yanda, "*Bana deli dediler. Fakat ben acı hakikati gördüm ve anladım ki, İslamlar yaşadığımız devrin medeniyetinden geri, çok geri kalmış*"[64] diye yakınmaktadır

Diğer yanda ise Batı uygarlığına saldırırken, kendine özgü üslubuyla, hiçbir yeni ve özgün yanı bulunmayan malum "*bir hırka, bir lokma*" felsefesini şöyle savunmaktadır: "*Bedevilikte beşer üç-dört şeye muhtaç oluyordu. O üç-dört hâcatını tedarik etmeyen, on adette ancak ikisiydi. Şimdiki Garp medeniyet-i zâlime-i hâzırası, su-i istimâlat ve israfat ve hevesâtı tehyic ve havâic-i gayr-i zaruriyeyi, zaruri hacetler hükmüne getirip, görenek ve tiryakilik cihetiyle, şimdiki o medeni insanın tam muhtaç olduğu dört hâceti yerine, yirmi şeye bu zamanda muhtaç oluyor. O yirmi hâcatı tam bir tarzda tedarik edecek, yirmiden ancak ikisi olabilir. Demek bu medeniyet-i hâzıra insanı çok fakir ediyor...*"[65]

---

[64] **Aynı eser**, s.134.

[65] **Aynı eser**, s.160.

Said Nursi ve Kadın

Ş.Mardin, kitabında, çağdaş toplumbilimin kavram ve kuram sorunlarının ufuklarında bir uçtan bir uca koşup dururken, Nurculuğun kadın sorununa ilişkin görüşlerine değinmeyi adeta unutmuştur. Bu konuda "*Kadınlara özel bir yer tanınması, İslâmi cinsel ahlâka yapılan özel vurgu ve cinslerin ayrılması, Nurcuların hiç ödün vermedikleri konular arasındadır*"[66] demekle yetinmiştir.

Oysa, kadınlara tanınan yer konusunda, Mardin'in hiç değinmemiş olmasına karşın, Nursi'ye ait çok geniş açıklamalar vardır. Said Nursi, yaşamı boyunca kadınlardan kaçmış olduğunu İslamiyetin gerekli saydığı bir başarıymışçasına anlatır.

Bitlis'e sürgün gelen Said Nursi, Vali Ömer Paşa tarafından konağında misafir edilir. Said Nursi iki yıl kaldığı bu konakta valinin kızlarından hiçbirini tanımadığını öğünerek anlatır.[67]

Said Nursi, evlenmeye de karşıdır; *"evlenme adetini terkettim ki, tâ çok haramlara girmeyeyim"* demektedir.[68]

---

[66] **Aynı eser**, s.68.

[67] Hulusi Turgut, *"Bediüzzaman Said Nursi'den Fethullah Gülen Hoca'ya Nur Hareketi"*, **Sabah**, 18.1.1997, s.20.

[68] Said Nursi, **Hanımlar Rehberi**, s.24; Sina Akşin, *"Türkiye'de Ortaçağın Güncelliği"* (12-14 Kasım 1997'de toplanan 5. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresine sunulan bildiri).

Oysa, İslamiyet'te evlenmeyi haram sayan tek bir satır dahi yoktur. Örtünme konusunda da bir hayli ilginç bir gerekçesi vardır. Nursi'ye göre *"örtünmek uygundur. Yoksa 8-9 dakikalık bir zevk yüzünden 8-9 ay 'ağır bir veled yükü', hamisiz bir veledin terbiyesiyle 8-9 yıl geçirilecektir".*[69] Demek oluyor ki örtünmeyen kadınların hemen hamile kalmalarının kaçınılmaz olduğundan Said'in hiç bir kuşkusu yoktur.

Bu arada, Said Nursi'nin izleyicilerinden olan bir yazara göre, *"kadın heyecanlı olduğu için tanıklığının erkeğe göre yarı değerde olması doğrudur".*[70] Bu takdirde heyecanlı erkeklerin tanıklığı ne olacak sorusunun yanıtı güçleşmektedir. Örneğin, ekrandan anlaşıldığına göre, Fethullah Gülen de heyecanlıdır. Bu durumda onun tanıklığı tam sayılabilir mi?

Bu konuyu kapatırken, Nursi'nin kadın konusuna ilişkin olarak yazmış olduklarından kısa bir bölümü, Mardin'in deyişiyle, *"büyüleyici"* ve *"sarsıcı"* üslubunun bir örneği ve *"modernleşme akımlarından birini oluşturan mesajının"* bir ifadesi olarak aktarıyoruz:

"Açık bacağıyla dehşetli bıçaklarla ehli imana saldırıyorlar. Nikâh yolunu kapamağa, fuhuşhane yolunu genişlettirmeğe çalışarak, çokların nefislerini birden esir edip ve kalp ve ruhlarını kebair ile yaralıyorlar. Belki o

---

[69] Said Nursi, **age**, s.46; Sina Akşin, **age**.

[70] A. Vehbi Vakkasoğlu, **Bilinmeyen Kadın**, 3. Baskı, Yeni Asya Y., İstanbul, 1980,s.62-5; Sina Akşin, **age**.

kalplerden bir kısmını öldürüyorlar. Birkaç sene nâmahrem hevesatına göstermenin tam cezası olarak o bıçaklı bacaklar cehennemin odunları olup, en evvel o bacaklar yanacaklarını ve dünyada emniyet ve sadakati kaybettiği için hilkaten çok istediği ve fitraten çok muhtaç olduğu münasip kocayı daha bulamaz. Bulsa da başına bela bulur. Hattâ bu halin neticesi olarak: O âhır zamanda bazı yerlerde nikâha rağbetsizlik ve riayetsizlik yüzünden kırk kadına bir erkek nezaret edecek derecede ehemniyetsiz, sahipsiz, kıymetsiz bir surete gireceği hâdisin rivayetinden anlaşılıyor."[71]

Nurculuğun Fethullah Gülen Dönemi

Fethullah Gülen, Nurculuğun günümüzdeki önde gelen temsilcilerinden biridir ve herhalde en önde gelen temsilcisidir. **Acz Mendiler** veya **Yeni Asya** grubu olarak tanınan topluluklar da kendilerini Said Nursi'nin izleyicileri olarak tanıtmakta veya öyle bilinmektedirler. Ancak, Fethullahçıların bunlar içerisinde en güçlü topluluğu oluşturdukları anlaşılmaktadır. Özellikle, kazandıkları enternasyonal kimlik ve bağlar nedeniyle ve bu çerçevede taşıdıkları *"Ilımlı İslam"* misyonu dolayısıyla çok ayrı bir boyuta sahip olduklarında kuşku yoktur.

Buna karşılık, Fethullah Gülen'in Nurculuk akımının izleyicisi veya temsilcisi olduğunu fazlaca görünür kılmamaya ayrı bir özen gösterdiği hemen dikkat

---

[71] Said Nursi, **Gençlik Rehberi**, 1951, s.16; Ç. Özek, **age**, s.271.

çekmektedir. Bunun nedeninin, Nurculuğun bir tarikat sayılması suretiyle, kendisinin de Ceza Yasasının kapsamı içine sokulması tehlikesine karşı bir tedbir olduğu tahmin edilebilir.Gene de Fethullah Gülen, kitaplarında Said Nursi'yi andığı her yerde ondan "*üstad*" veya "*Bediüzzaman*" (zamanın güzelliği) olarak bahsetmekte kusur etmemiştir. Ona göre, Said Nursi "*çağın bir numaralı insanı*"dır.[72]

Fethullah Gülen, bununla da kalmamakta, Risalei Nurlar hakkında "*Bu eserler Kur'an'ın malıdır*" demektedir.[73]

Ayrıca, Fethullah Gülen'in Said Nursi'nin adını açıkça anmadığı bazı yerlerde de, onu neredeyse peygamber düzeyinde gördüğünü gizlememektedir. Örneğin, Fethullah, kulun kalbinde iman ışığını yakma hizmetinin kim tarafından yerine getirildiği sorusuna yanıt olmak üzere şunları yazmaktadır:

"... mebde' itibariyla bu hizmet, tamamen Allah Resûlü'ne aittir. Mânâ açısından ele alınınca da 20.asırda Efendimiz'in izdüşümü olarak kuvve-i kudsiye sahibi bir zat zuhûr etmiş ve bu misyonu o yüklenmiştir."[74]

---

[72] M. Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla**, 3. Baskı, cilt:2, Nil Yayınları, İzmir, 1996, s.200.

[73] M. Fethullah Gülen, **age**, cilt:1, 5. Baskı, Nil Yayınları, İzmir, 1996, s.211.

[74] M. Fethullah Gülen, **Prizma**, Zaman Y., İstanbul, 1997, s.58.

Nitekim, Fethullah Gülen'in görüş ve düşüncelerinin Said Nursi'ninkilerin uzantısından ibaret olduğunu göreceğiz. Özellikle, nurculuğun kendine özgü çizgilerinin belirginleştiği Atatürk ve kadının yeri gibi konularda bu benzerlik tartışılmayacak kadar açıktır. Bunu ortaya koyarken, **Bülent Ecevit**'in, her şey gibi Fethullah Gülen'in de değişmiş olduğu yolundaki savunmasını nazara alarak, en son yazdıkları ve söyledikleri esas alınacaktır.

Bütün bu benzerliklere karşın, Nursi'nin nurculuğu ile Gülen'inkiler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, düşüncelerinin özüyle ilgili olmayıp ortaya çıktıkları dönemin ve koşulların değişik olmasının sonucudur.

Daha önce de değindiğimiz üzere, Nurculuk, "*Yeni Dünya Düzeni*"nin ihtiyacı olan "*Ilımlı İslam*" misyonuna layık görülmüştür. Bu amaçla, Şerif Mardin'in yaptığı gibi yalnızca Said Nursi'nin düşüncelerinden yararlanılmakla yetinilmemiş; ayrıca, Nurculuğun bu misyona daha uygun bir versiyonu olarak Fethullahçılık imal edilmiştir. Dolayısıyla, Fethullaçılığın Nurculuk akımı içindeki yerini belirleyen ayırıcı özelliğinin başlıca kaynağı, "*Yeni Dünya Düzeni*"nde kendisine biçilmiş olan bu misyonda aranmalıdır.

12 Eylül ve Fethullahçılık

Öte yandan, gene "*Yeni Dünya Düzeni*"niyle ilintili bir unsur olarak, bu evrensel dönüşümün ülkemizdeki yansımalarından başka bir şey olmayan 12 Eylül rejimi de Fethullahçılığa, Said Nursi dönemi Nurculuğunun görmediği bir güç kazandırmıştır.

12 Eylül, kendisini Atatürkçülükten ilham alan bir hareket olarak göstermeyi başardığı ölçüde, çeşitli çevrelerde, Atatürk'ten uzaklaşma ve hatta Atatürk'e düşman akımlar yaratma sonucunu tahrik etmiştir. Bu tür çevreler, "*düşmanının düşmanı dostumdur*" gibi varsayımla hareket ettikleri için akıl almaz yanlışlıklara düşürülmeleri mümkün olabilmiştir.

Kuşkusuz, Kemalizm'in tam anlamıyla karşıtı olan **Evrenizm**'i onunla özdeşmiş gibi göstermek olağanüstü bir başarıdır. Bu sağlandığı ölçüde, yalnızca, nükteli bir dille de olsa "*Ben Atatürkçü değilim*" diye haykıran **Nadir Nadi** değil, değişik gençlik grupları, değişik solcu akımlar... ne kadar anti-Kemalist olurlarsa o kadar ilerici ve çağdaş olabilecekleri sanısına kapılmışlardır. Bir bakıma, "*ikinci cumhuriyetçilik*" de, PKK sempatizanlığı da bu ortamda yeşermiştir.

Yaratıcı ve eleştirel düşünceden yeterince nasibini alınamış ve şablonlarla düşünmekten kurtulamamış olmak, kimi çevrelerde, Atatürk'e karşı olan ne varsa onunla "*yol arkadaşlığı*" arayışı içine girme kolaycılığına kadar varmıştır. Böylesine bir arayışın gereğini, **Ömer Laçiner**'den dinleyelim:

"*Yeni bir saflaşma olacaktır ve bunu şimdiden 'bilmek', buna göre davranmak ve müstakbel yol arkadaşlarının dilini*

öğrenmeye, hatta ortak bir dil oluşturmaya çalışmak herhalde ertelenemez."[75]

Memnunlar

Ancak, Fethullah Gülen'in bir kısım çevrelerden ve kişilerden gördüğü desteği açıklamak bakımından, 12 Eylülün kabarttığı anti-Kemalist dalga da yeterli değildir. Çünkü, Gülen, Atatürkçü üne sahip olanlardan da destek görmektedir. Örneğin, Atatürkçü olarak tanımlanan kesimin son dönemlerdeki önde gelen isimlerinden **Toktamış Ateş**, bu destek ve yakınlığını şöyle açıklamaktadır:

"Sayın Gülen'in Türkiye Müslümanlığı yaklaşımı benim de yıllardır... savunduğum bir yaklaşımdır. Aynı görüşü paylaşmaktan son derece mutlu oldum. Ayrıca bu turda dolaşırken birçok noktada benzer duygular içinde olduğumu memnuniyetle gördüm."[76]

Gülen ile ilgili olarak uyanan bu ilgi ve takdir, kuşkusuz, Toktamış Ateş'le sınırlı değildir. Laçiner'e göre, *"en son* ***Zaman****'da yayınlanan* 'Ufuk Turu*'ndan sonra bu ilginin hayli geniş bir yelpazede övgü ve benimsemeye, neredeyse* 'intisaba' *hazır bir havada olduğunu gördük. Gazetenin mülakat hakkında görüşlerini aldığı hayli geniş bir yelpaze*

---

[75] Ömer Laçiner, *"Seçkinci bir geleneğin temsilcisi olarak Fethullah Hoca Cemaati"*, **Birikim**, no:77, Eylül 1977, s. 10.

[76] **Aynı makale**, s.7.

oluşturan yazar, düşünür ve akademisyenlerin hemen hepsi takdirlerini ifade etmekteydi".

Laçiner, ayrıca, bu tabloyu doğuran nedenlerle ilgili olarak da şu açıklamaları ilave etmektedir:

"*Fethullah Hoca'nın kendi deyimiyle* 'memnun'*lar kategorisine dahil bu çeşitli zevatın memnuniyetlerinin asli nedeni, Şerif Mardin'in de gayet yerinde tespitiyle onun çevre koşulları ile* 'iman' *arasında önemli bir bağ kuran yaklaşımıdır.*"[77]

Burada sözü edilen '*çevre koşulları ile iman arasında bağ kuran yaklaşım*' ile neyin kastedildiğini anlamak kolay değildir; ayrıca, post-modernlerde sıkça görülen bir üsluba bağlı kalınarak anlaşılmamak üzere söz edilmiş olması da ihtimal dahilindedir.

Ne var ki burada kastedilen ne olursa olsun, Gülen'in Nursi'den farklı olarak strateji ve taktik konusunda çok başarılı olduğunu çıkarsamak ve kabul etmek gerekir. Gülen'in bu başarısının, danışman kadrosu bakımından Nursi ile mukayese edilemeyecek kadar donanımlı olmasından ve üstelik bu donanımının ülke sınırlarını aşan boyutlara varmış bir destekle bütünlenmesinden kaynaklandığını söylemek yanlış görünmemektedir.

Bu sayededir ki işaret edilen bu "*memnunlar*" kategorisine **Bülent Ecevit** gibi etkin ve önemli bir ismin dahil edilmesi bile mümkün olabilmiştir. Üstelik, bildiğimiz kadarıyla

---

[77] **Aynı yer.**

Ecevit, yukarıda sözü edilen tura da katılmamıştır. Onu ayrıca görmemiz gerekecektir.

Taktik ve Tedbir

Fethullah Gülen'in kendisi, taktik ve stratejisinin önemli bir unsurunu şöyle açıklıyor:

"Taktik ve stratejiler söylenmez. Söylendiği an, onun bir taktik olma hüviyeti ortadan kalkar, stratejiler sadece tatbik edilir. Bazan da bu strateji, işin başında bulunan insandan başka hiç kimse tarafından bilinmemesi gerekir."[78]

Öte yandan, Gülen *"halkın adet ve itiyat haline getirdiği bir takım bid'atlara birden karşı çıkmak doğru değildir"* demekte ve *"aksiyonda zamanlama"* öğütlemektedir.[79]

Türk Dil Kurumu sözlüğü, *"bidat"*ı, *"İslam dininde Hz. Muhammet zamanından sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler. Sonradan türeyen şey olarak"* tanımlamaktadır. Buna göre, halkın Atatürk sevgisine ve laiklik ilkesine zamanı geldiği ölçüde karşı çıkılması, aksiyonda zamanlamanın gereği olabilir.

Bu durumda, bir din adamı olduğu iddia edilen Fethullah Gülen'in yazıp söylediklerinin hangisini doğru, hangisinin

---

[78] Şemseddin Nuri, **Küçük Dünyam** (Fethullah Gülen ile hatıraları üzerine röportaj), s.121.

[79] M. Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla, age**, cilt:1, s.84.

aksiyonda zamanlamanın gereği olduğunu belirlemek bir hayli güçleşmektedir.

Nitekim, Gülen'in okullarında yetişmiş iki öğrencinin itiraflarında, bunlardan bir tanesinin "*Gülen'in şimdiki düzenle ilgili söylemleri bir takıyye mi?*" sorusuna verdiği aşağıdaki yanıt da bu yargıyı doğrulamaktadır:

"*Cemaat bunu takıyye olarak değil tedbir olarak vasıflandırır. Kısaca şöyle açıklamak istiyorum:* 'Nihai hedefe varana kadar, yani sonuca ulaşana kadar, her yöntem her yol mübahtır.' *Bunun içerisine yalan söylemek de insanları aldatmak da girer.*"[80]

Esasen, Gülen'in yönteminde iknanın, tartışmanın, eleştirinin yeri pek yok gibidir. Bizzat kendisi "*vesveseye esas teşkil edecek hususuların doğmaması için çok iyi beyin yıkamaya inanıyorum*" demekle bunu ifade etmiştir.[81]

---

[80] **HOCANIN oKULLARI** (206 sivil toplum kuruluşunun desteğiyle yayınlanmıştır), İÜ Basımevi, İstanbul 1998, s.28.

[81] Lâtif Erdoğan, **Fethullah Gülen Hocaefendi "Küçük Dünyam"**(Gülen ile röportaj), AD Yayıncılık, İstanbul, Eylül 1995, s.67,68.

Peygamber Soyundan Gelen Aile

1938 yılında **Erzurum Pasinler** ilçesi **Korucuk** köyünde doğmuştur. Babası **Ramiz** adında cami imamı, annesi ise ev hanımıdır.

Altısı erkek, ikisi kız olmaz üzere sekiz kardeştirler.

Her ikisi de **Küçük Dünyam** ismini taşıyan ve bazı ufak farklılıklarla kendisiyle yapılmış röportajları içeren kitaplarda Gülen'in peygamber soyundan geldiği iddiası yer alır.

"*Peygamber Soyundan Gelen Aile*" iddiası **Nazlı Ilıcak**'ın Fethullah Gülen hakkında **Akşam** gazetesinde yayınlanan yazı dizisinin 15 Mart 1998 tarihli bölümünün manşetini oluşturmuştur.[82]

İlahiyatçı yazar **İsmail Nacar**, bu iddialara yanıt olarak, **Ebu Lehep**'in de Peygamber'in amcası olduğunu anımsatır.[83] Ebu Lehep, işlediği günahlardan dolayı, Kuran'da, hakkında en ağır lanetlerin yağdırıldığı zengin bir kişidir. Peygamberin amcası olması onu kurtarmamıştır.

---

[82] Bkz: Nazlı Ilıcak-Coşkun Çokyiğit, "*21. Yüzyıla yeni bir ses... Fethullah Gülen*", **Akşam**, 12-24 Mart 1998.

[83] "*İsmail Nacar Fethullah Gülen'i Anlatıyor: Durmadan Ağlayan Adam*", **Cumhuriyet**, 22 Ağustos 1995, s.10.

Ders Aldığı Hocalar

Biyografilerinde Fethullah Gülen'in Erzurum'da iken çok değişik hocalardan ders aldığı yazılmaktadır. Bunlar içinde **Alvar İmamı** olarak andığı kişinin, Gülen üzerindeki etkilerinin çok derin ve kalıcı olduğu anlaşılmaktadır.

Anılarında "*Bu arada ailemin dışında Alvar imamının da tesiri çok büyüktür(...) Benim o zatla bütünleşmem için bütün sebepler ortadaydı*"[84] demektedir.

Ancak, bu etkinin ne gibi bir dinsel ve eğitimsel temelde biçimlendiğini, Alvar İmamı'nın genç Fethullah'a ne tür bir bilgi ve görgü kazandırdığını Fethullah'ın anılarından çıkarmak olanağı yoktur. Bu anılarda, Fethullah'ın Alvar İmamı'na karşı tutku yüklü bir eğilimle bağlı olduğunu ve aralarında çok derin bir duygusallık kurulmuş olduğunu anlamaktayız.

Alvar İmamı hakkında yazdığı uzun ve heyecan dolu pasajlardan aktaracağımız aşağıdaki cümleler, aralarındaki ilişkinin olağan dışılığı konusunda belli bir fikir verebilir:

"Efendimize benziyordu. Kaşıyla mı , gözüyle mi, yüzüyle mi? Bu deruni hisler içinde O'na hayranlık duyar(...) O'nun cazibe-i kutsiyesi ve benim şuuraltı müktesabatım sık sık kesişir, kucaklaşır ve bana rengarenk anlar yaşatırlardı(...) her başımı okşayışında, o günkü hislerimle kendimi sağlam bir emniyet noktasına ulaşmış hisseder, ruhumu bir inşirahın sardığını duyardım. Aradan bunca zaman geçmiş olmasına

---

[84] Lâtif Erdoğan, **age**, s.27.

rağmen hala onun ipekten ellerini kulaklarımda hisseder, ruhumu bir inşirahın sardığını duyardım."[85]

Alvar İmamı öldüğünde Fethullah 16 yaşındadır. O olayı şöyle anlatmaktadır:

*"Ben sabah namazından sonra biraz uzanmıştım. Birden "*Efe öldü*" diye bir ses duydum(...) gittim(...) Efe hazretleri vefat etmişti(...) İnleme ve ağlamalar günlerce aylarca sürdü. Sessiz ağlayışımız ise hala devam etmektedir."*[86]

Burada şunu sormakta haklı olabiliriz. Acaba, Gülen'in ekranda sık sık tanık olduğumuz ağlamaları, bu sessiz ağlayışın dışavurumu mudur?

Gülen'in yaşamında önemli bir yeri olduğu anlaşılan bir diğer hoca da **Vehbi Elmalı**'dır. Onunla ilişkilerini de gene kendi ağzından dinleyelim:

"Burada söylemeden geçemeyeceğim bir isim de Vehbi Elmalı'dır. Yaş olarak Alvar İmamı'ndan büyüktür ve onun öz kardeşidir. Ancak onda sukutilik hakimdir. Derya bir insandı. Baş okşamalarından değişik şekildeki latifelerine kadar onun da insan ruhunda meydana getirdiği dalgalanmalar olurdu?.."[87]

---

[85] **Aynı eser**, s.28.

[86] **Aynı eser**, s.36.

[87] **Aynı eser**, s. 29.

Sonraki Yıllar ve Kozadan Çıkış

Fethullah gülen, askerliğini Ankara Mamak'ta ve İskenderun'da yapmıştır.

Askerlik öncesinde ve sonrasında **Edirne**'de 4 yıl imam hatiplik görevi yaptı. Ardından, 1966'da **İzmir**'e vaiz olarak atandı. **Kestanepazarı** camiinde vaizlik ve Kuran kursu yöneticiliği yaptı.

1971' de 12 Mart döneminde hakkında kavuşturma sürdürüldü ve bir süre tutuklu kaldı. Af Kanunuyla davası düştü.

Daha sonra, **Balıkesir**'de, **Manisa**'da ve **Bornova**'da vaizlik yaptı.

12 Eylül'de hakkında tutuklama emri verildi, 6 yıl çalışmalarına ara verdi ve tutuklanmamayı başardı. 1986'da DGM'den takipsizlik kararı sağladı.

1989'dan 1992 ye kadar **İzmir** ve **İstanbul**'da, fahri olarak vaizlik yaptı.

1992'de Yaşamında "*kozadan çıkış*" olarak belirlenen bir misyon dönem başladı. Bu "*Yeni Dünya Düzeni*"nde "*Ilımlı İslam*"ı oluşturma ve sürdürme misyonudur. Okulların açılması, Samanyolu televizyonunun kurulması, bu dönemde gerçekleşti. Gülen hiç evlenmedi.

Gülen'in Rüyaları

Fethullah Gülen, kendisinden *"fakir"* diye söz eder; ekranda görüldüğü üzere, konuşurken boynunu iç burkucu bir tevazu ile büker. Ama bütün bunlar, onun kendisini peygamberler ile aynı düzeyde görmesine engel değildir.

Anlattığına bakılırsa, Gülen'in yaşamında rüyaların önemli bir yeri vardır. Önemli, önemsiz pek çok kararını kendi gördüğü veya bazen de başkalarının kendisi hakkında gördüğü rüyalara dayandırarak verdiğini anlatmaktadır. Kitaplarından bu konuda sayısız örnekler verilebilir.

Evlenmeme kararını nasıl verdiğini şöyle anlatır:

"Bir ara içimden 'Acaba evlense miydim?' *diye geçti. Katiyyen düşünmek şeklinde değil, şimşek süratinde gelip geçen bir fikir."* Ertesi gün bir arkadaşı gelir ve Fethullah'a akşam gördüğü rüyayı nakledir:

"...rüyamda efendimizi gördüm. Size selam söyledi ve 'evlendiği gün ölür ve cenazesine de gelmem' *buyurdu. Bu bir rüya idi, rüya ile amel edilmeyeceğini de biliyordum, ama şahsım adına bu işarete saygılı olmaya çalıştım."*[88]

Burada, anılmsanması gereken husus, İslam dininde Peygambere tanınmış olan yerdir. Peygamber, İslamiyet açısından asla herhangi bir insan değildir; *"fahri kâinat"*tır; yani evrenin gururudur. Müslümanlar tarafından, böylesine üstün bir yere ve misyona sahip bir varlık olduğu kabul edilen Peygamber, öldükten sonra, öbür alemden Fethullah'ın

---

[88] Şemsettin Nuri, **Küçük Dünyam**, age, s.65.

evlenme işiyle uğraşmaktaysa, bu durum, Fethullah'ın da olağanüstü bir varlık olduğunu göstermez mi? Zaten Fethullah'ın anlatmak istediği de bu olsa gerektir.

Esasen, anlattığına göre, Peygamber dört halifesiyle birlikte Fethullah'ın köyünü ziyaret etmiştir.[89]

Sürekli olarak, Peygamberin kendisiyle meşgul olduğuna dair rüyalar anlatmaktadır. Anlattığına göre, gençlik yıllarında bir gün arkadaşlarıyla birlikte ders çalıştıkları günlerde de Peygamber kendisiyle ilgilenmiştir. Bu olayı da ondan dinleyelim:

"Birgün bu arkadaşlardan biri rüya görüyor. Hatice validemiz kapının dışında. Efendimiz de içerde oturuyor. Ders yaptığımız bu dört-beş kişiyi kastederek Hatice validemiz, efendimize: 'Ya Resulullah' *bunlar* 'Bizden hoşnut musun Ya Resulullah' *diye soruyorlar diyor. Ve Efendimiz'den cevap geliyor:* 'Evet hoşnudum. Hele birisi, hele birisi!...' *diyor."*[90] Dikkat edilirse, Fethullah, tevazu göstermekten de geri kalmamakta; burada sözü edilen *"hele birisi"*nin kendisi olduğunun anlaşılmasını okurlara bırakmaktadır.

Fethullah Gülen, sakal bırakmama kararını bile gördüğü bir rüyaya dayalı olarak aldığını şöyle anlatmaktadır:

"Çok erken yaşlarda Hz Peygamberi örnek almak arzusuyla sakal bırakmayı düşündüm. Bir rüya görmüştüm.

---

[89] **Aynı eser**, s. 9.

[90] **Aynı eser**,s.91.

İtimat ettiğim bir kişi, rüyamda 'Sakal bırak' *dedi. Hakkında iyi düşüncelerim olan birine 'Bu rüyanın tabiri nedir?' diye sordum. O kişi de* 'Bırakmamak manasına gelir' *dedi. O gün bugün kestim"*[91]

Gülen'in Kerametleri

Fethullah Gülen'in anılarında, birbiri ardından sıraladığı sayısız kerametleri vardır. Tam anlamıyla, kerameti kendinden menkul birisidir.

Kestanepazarı'nda görevli olduğu günlerde, Hacca gitmek dileğini ifade eden mektuplar yazarak Peygambere gönderiyor. Ardından, o Sırada Diyanet İşleri Reis Muavini olan Lütfi Doğan, Gülen'i Hacda görevlendiriyor. Gülen,buradan, mektupların muhatabına ulaştığı ve dileğinin kabul edildiği sonucuna varıyor.[92]

İlk Hacca gidişinde bir arkadaşının adressiz olarak Fethullah'a gönderdiği mektuplar, geliyor Hacda kendisini buluyor.[93] Gülen, bu konuda biraz fazla övünmüş olacağını ve inandırıcı olamayacağını düşünmüş olacak ki **Oral Çalışlar** ile mülakatında bu olayın, kendisinin değil de

---

[91] Nazlı Ilıcak-Coşkun Çokyiğit, *"Fethullah Gülen-4"*, **Akşam**, 15 Mart 1998, s.15.

[92] Lâtif Erdoğan, **Küçük Dünyam, age**, s.18-19.

[93] Şemsettin Nuri, **Küçük Dünyam, age**, s.137.

arkadaşının kerametinin bir sonucu olduğunu belirtmeyi ihmal etmiyor.[94]

Kabe'de Harem bölümünde 15 gün kadar hiç ayrılmadan kalıyor. Bu zaman zarfında pek bolca olmalarına karşın, tek bir sinek bile Fethullah'ı sokmuyor.[95] Oysa, 12 Mart hapishanesinde sinekler, farklı bir tutum sergilemişlerdir. Bu yüzden aynı kitapta "*sinekler, ah onlardan öyle rahatsızdık ki... pencereyi kapasan boğuluyorsun, açsan onların istilasına uğruyorsun*" diye yakınmaktadır.[96] Bu farkı açıklamak gereğini duymuyor. Acaba Fethullah'ın kerameti mi eksilmiştir; yoksa, sineklerin algılama düzeyleri mi farklıdır?

Olaylarla Uyarılar

Fethullah Gülen ile ilgili her olay, ilahi bir uyarı niteliği taşımaktadır.

Camide **Cemal Tural**'ı öven bir konuşma yaptığı için düşmüş, kaburga kemiğini kırmış.[97]

---

[94] Oral Çalışlar, "*Fethullah Gülen Dosyası-2*", **Cumhuriyet**, 15 Mart 1998.

[95] Şemsettin Nuri, **age**, s. 137.

[96] **Aynı eser**, s.169.

[97] Lâtif Erdoğan, **age**, s.80-81.

Necip Ağa'nın tarlasını su basması, Fethullah'ın kazlarını dövmesindenmiş.[98]

Ancak nedeni açıklanmayan bazı olaylar da anlatılmakta. Örneğin, teype bir Kuran bantı koyarken arabayı devirmiş.[99] Bunun anlamı da din gibi ciddi bir konuda, biraz fazla serbest davranmasından dolayı yapılan bir uyarı olmasın!

Şeytanla Konuşma

Kabe'de sabah namazında ikinci kat mahfile çıkıyor. Orada **Şeytan**'ın kendisine seslendiğini duyuyor ve Şeytan'la konuşuyor: *"Hele buradan aşağıya bir kendini at"* diyor, Şeytan. Gülen itiraz ediyor. Sonuçta Şeytan başaramıyor, Gülen kendini aşağıya atmıyor.[100]

Bunu da okuduktan sonra, Mülkiye'den sınıf arkadaşımız **Veli**'yi anmadan edemeyeceğim. Sıkıntılı bir yaşamı oldu. Bu dünyadan erken göçtü. *"Yeni Dünya Düzeni"*ne yetişemedi. Yetişseydi, belki onu da destekleyen bir güç çıkar, o da rahat yüzü görürdü.

Üstelik o, şeytanla da değil, doğrudan doğruya Tanrı ile konuştuğunu söylemekteydi. O dönemlerde Mülkiye'de

---

[98] Şemsettin Nuri, **age**, s.43.

[99] Lâtif Erdoğan, **age**, s.126.

[100] Şemsettin Nuri, **age**, s.137.

öğrencilik yapanlar anımsayacaklardır. Bu yüzden, kendisine "*Peygamber Veli*" denilirdi.

Özellikleri Olan Bir Ruh

Fethullah Gülen'in, kendine özgü bir ruhsal yapıya sahip olduğunda kuşku yok. Sürekli olarak Peygamberden uyarılar aldığını vurgulayan; şeytanla tartıştığını söyleyen; sinekler tarafından ayrıcalıklı muameleye tabi tutulduğunu ileri süren ve peygamberleri anımsatan daha nice olayın başından geçtiğini anlata anlata bitiremeyen bir insanın, sıradan bir insanda bulunmayan bazı özellikler taşıdığı elbette ki yadsınamaz.

Acaba, Fethullah Gülen'in böylesine değişik özellikleri olan ruhsal yapısı nasıl açıklanabilir? Bu konuda da gene bizatihi kendisinin yazdıklarının, en aydınlatıcı ip uçlarını verdiği görülüyor.

Gülen'in bu yönünü anlamak için, teyzesi ile ilgili olarak anlattıklarından başlamak yanlış olmayacaktır.

Fethullah Gülen'in "*bir iki defa hayatında delirmiş*" diye bahsettiği bir teyzesi vardır. Anlattığına göre, teyzesi bir gece tesbih çekerken kendiliğinden yerden bir metre kadar yükseliyor, yani uçuyor. Bir başka deyişle, bir kısım parapsikologların gerçekliğini iddia ettikleri ve adına "*lévitation*" dedikleri bir olay cereyan etmiştir. Bunun üzerine eniştesi, teyzesini bacağından tutup geri çekiyor. Gülen'e

göre, teyzesinin delirmesine, bu olayın yanlış ele alınması neden olmuştur.[101]

Gülen, kendisine yöneltilen "*Teyzenizin cinnet geçirmesinin psikolojik bir tahlili var mı?*" sorusuna, kendisi ile ilgili şu tahlilleri yaparak yanıt vermiştir:

"*Bende de iki defa bu hale yakın bir hal oldu. İlki, Seyyid Kutub'u anlatırken oldu. Hani Hamide Kutup, Nasır'ın köpekleri tarafından ırzan tasallut edildiği zaman:* "Ağabey" *diye bağırıyor!... O da* 'Katlanacağız kardeşim buna' *diye cevap veriyor. Tam bunu anlatırken beynim preslenip kafatasıma yapıştırılıyor gibi bir hal yaşadım. Bir başka zaman da öyle olmuştu. Ender bir hadisedir. Bunu biraz ileriye götürdüğünüz zaman da zannediyorum ciddi bir kontak atması olur.*"[102]

Burada anlattıklarına göre ve televizyon ekranında sık sık ağlamasının da gösterdiği üzere, Fethullah Gülen, çok hassas ve kırılgan bir ruhsal yapıya sahiptir. Bazı olaylar karşısında derin bir sarsıntı geçirmektedir. Üstelik, herhangi bir insan açısından da bir hayli sarsıcı olabilecek olaylarla da karşılaşmıştır. Yukarıdaki olayı anlatırken "*bir başka zaman da öyle olmuştu*" demektedir. Aynı kitabın bir başka yerinde kendisini çok sarstığı anlaşılan bir başka olaydan bahsetmektedir.

Genç yaşta, ilk imamlık görevi dolayısıyla **Erzurum**'dan **Edirne**'ye gelmiştir. Orada, kendi anlayışına göre, kadın yüzü

---

[101] **Aynı eser**, s.25.

[102] **Aynı eser**, s.27.

görüp günaha girmekten kurtulmak için, mahalle içindeki evi terk edip cami penceresinde yatıp kalktığı günlerde başına iğrenç bir olay gelir. Bu olayı kendisi şöyle anlatır:

"Ayrıca, vazife yaptığım caminin arka maksurelerinden birinde otururken, Tıpkı Hazreti Yusuf'a (a.s.) olduğu gibi, birileri tarafından taarruza uğradığımı ve Rabbimin inayetiyle kendimi pencereden içeri attığım ve mütecarrizienin arzusunu yüzüne çarptığım için, 'Burada öyle perişaniyetinle kal, geber' diyen birisini de hayal-meyal hatırlıyorum."[103]

Bu alıntıda "*Tıpkı Hazreti Yusuf'a olduğu gibi*" ifadesinin altını özellikle çizmiş bulunuyorum. Çünkü burada kendisini bir peygambere benzetmesi sonucunu doğuran ilginç bir nedensellik bağlantısı kurulmuştur. Çok ender görülebilecek derecede ağır bir psikopatça saldırının ürünü de olsa, kimin başına geleceği kestirilemeyecek türden bir olay, niçin kendisini **Hazreti Yusuf**'a benzetmesine vesile olabilmektedir?

Besbelli ki bu tür benzetmeler kurmaya muhtaçtır. Yaralanmış, travmaya uğramış kırılgan ruhunun acısını dindirebilmek için kendisini peygamberlerle aynı düzleme taşımak ihtiyacını duymaktadır. Kendisini oralarda gördüğü, oralarda gösterdiği ölçüde sükunet bulacağını ummaktadır.

Bütün bunlardan sonra, Fethullah Gülen'in böylesine peygamberce bir görünüme bürünme çabasının, psikolojik bir nedenle değil de tümüyle, bir tür rol icabı olarak, kitleler

---

[103] **Aynı eser**, s.64.

üzerinde etkili olmak için benimsediği yöntemin bir parçasından ibaret olduğunu ileri sürenler de elbette ki olabilir.

Belki de akla gelen bu ihtimallerin hepsi aynı zamanda söz konusudur ve dolayısıyla, Gülen'in belli psikolojik özellikleri olduğu için bu role münasip görüldüğünü söylemek, doğruya daha yakındır.

Ayrıca, olabilir ki önceleri durum farklı da olsa, düşünce ve davranışlarına hükmeden hayalle gerçeğin sınırlarını, Fethullah Gülen'in kendisi de bir noktadan sonra göremez olmuştur.

Fethullah Gülen'e Göre Kadın

Fethullah Gülen'e göre, bir kadına muhatap olması, istenmeyen, prensipleriyle ve dini düşünceleriyle bağdaştırılması mümkün olmayan ve ancak, bazı zorunluluklar dolayısıyla katlanılması gereken bir durumdur. İzmir'de bir imam hatip okulunun yapımı için bağış toplamak maksadıyla bir kadınla görüşmüş olmayı, "*İstemediğim halde bir kadınla da muhatap olmak zorunda kamıştık*" diye anlatmaktadır. Ayrıca, bu durumu öğrenen taraftarlarından birisinin Gülen'in bu davranışını, prensipleri ve dini düşünceleri karşısında bir "*fedakarlık*" olarak gördüğünü nakletmektedir.[104]

---

[104] Lâtif Erdoğan, **age**, s.111.

Burada sözü edilen prensiplerin ve dini düşüncelerin kaynağını İslamiyet'te aramak, boşuna bir zahmet olur. Çünkü İslamiyet'te, **Mevlana**'nın deyişiyle **"kadın hak nurudur"**[105] ve kadına muhatap olmanın İslamiyet'e aykırı bir tarafının bulunduğunu söylemek mümkün değildir.

Son zamanlarda, **Nazlı Ilıcak** gibi **Nevval Sevindi** gibi kadınlara sık sık muhatap olan Gülen'in, kaynağı ne olursa olsun, prensiplerinden ve dini düşüncelerinden çok önemli tavizler verdiğini, *"fedakarlık"*'ta bulunduğunu görmekteyiz. Bu durumu, **Ecevit**'in Gülen'i savunurken ileri sürdüğü gibi, bir *"değişip gelişme"* olarak değerlendirmek[106] mümkün değildir. Zira, Fethullah Gülen, Ecevit'in bu savunmasından daha sonraki bir tarihte, 6 Nisan 1998 tarihinde **Samanyolu** televizyonunda yayınlanan, üstelik bir kadın gazeteci ile yaptığı söyleşide kadın konusunda bilinen görüşlerindeki ısrarını sürdürmüştür.

Gülen, anılan söyleşisinde bir kadın gazetecinin kadın eli sıkmanın caiz olup olmadığına ilişkin sorusuna verdiği çok dolambaçlı yanıt içinde de bu konudaki asıl düşüncesini uygun bir dille ortaya koymuştur. Bu soruya yanıt olarak, Gülen, önce kadın eli sıkmanın demokrasiyle ne alakası var gibi bir tepki göstermiştir(Oysa, kadın eli sıkmanın demokrasi ile çok yakın ilgisi vardır. Toplumun yarısını eli dahi sıkılmayacak yaratıklar olarak gören bir anlayış üzerinde

---

[105] Bkz: Abdülbâki Gölpınarlı, **Mevlana**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1954, s.66.

[106] Bkz: *"Gülen'i savundu"*, **Hürriyet**, 29 Mart 1998.

sağlıklı bir demokrasi nasıl temellenebilir?). Ardından, kadın eli sıkmanın **modernite** ile alakası var gibi ne anlama geldiği açık olmayan bir yanıt eklemiştir. "*Modernite*"yi Kemalist Batıcılık ile özdeş bir kavram olarak kullandığı tahmin edilebilir. Günümüzde, modernitenin, sağlam dayanaklarının bulunmadığını anlatmak için olacak, modernitenin post modernizm tarafından ağır bir biçimde, hatta anarşist bir yaklaşımla eleştirildiğini ifade etmiştir. Böylece, Fethullah Gülen, kadın eli sıkmanın yanlışlığını ortaya koyabilmek için moderniteye, anarşistce ve post-modern bir yaklaşımla karşı çıkanların desteğinden yararlanmak istemiştir.

Gülen'in, aynı televizyon söyleşisinde kadın konusunda, nurculuğun geleneksel tavrını sürdürdüğünü ortaya koyan daha net açıklamaları da olmuştur. Edirne'de görevli iken camide yatmasının isabetini anımsatmış; bu konuda, başka mülahazalarının olduğunu, mahallenin içine girip çıkmama gibi mülahazalarının olduğunu ifade etmiştir.

Gülen, sözünü ettiği bu mülahazalarını, iki üç yıl kadar önce yayınlanan anılarında şöyle anlatmaktadır:

"Bilhassa yaz günleri de olduğu için mahallenin kız ve kadınları gayet serbest bir şekilde gecenin geç saatlerine kadar vakitlerini sokak ortasında otururak geçiriyorlardı. Evime varmak için onların arasından geçmek zorundaydım. Her geçişte hamama girmiş gibi terliyordum. 15 gün kadar böyle gidip geldim. Ancak mahalle sakinlerinden bir kaç kız ben gelip geçerken laf atmaya başladılar."

Fethullah Gülen, **Sezen Aksu**'nun "*ah seni yerler*" isimli parçasının klibindeki sahneleri anımsatan bu duruma daha fazla dayanamaz. Bir süre, mahalleli sokaktan çekildikten

sonra evine dönmeyi dener. O da olmaz. "*Onun için korunmanın tek çaresini caminin penceresine sığınmakta*" bulur ve orada yatıp kalkmaya devam eder. "*Başka türlü, genç, kuvvetli, enerjik bir gencin iffetini koruyabilmesi zahiri şartlar açısından mümkün değildir*" diye düşünür. [107] Ne var ki genç imam, bu defa da yukarıda aktardığımız iğrenç saldırıya maruz kalır.

Fethullah Gülen, erotik unsurları ortadan kaldırabilmek için, kadınlara ders verirken sakal bırakmakta ve ders esnasında kadınlara "*Ben konuşurken, önünüze bakın, benim yüzüme bakmayın*" uyarısında bulunmaktaymış.[108]

Gülen, ayrıca, zina yapan kadınların **recm** edilmelerini (taşlanarak öldürülmelerini) İslam'ın kabul edilmesi zorunlu olan bir kuralı saymaktadır.[109]

Fethullah Gülen, türban, bir başka deyişle, baş örtüsü konsunda gayet açıktır. **Ecevit**, Gülen'den söz ederken "*türbanda çok ılımlı tavırları var*"[110] diyebilmektedir. Buna rağmen, Gülen, "*Günümüz dünyası ondaki hikmet harikasını kimbilir ne kadar sonra idrak edecek*"[111] demek suretiyle baş örtüsünü, bir tür eşya fetişizminin nesnesi haline

---

[107] Lâtif Erdoğan, **age**, s.49-50.

[108] **Aynı eser**, s.92.

[109] M. Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla, age**,cilt:1, s.14.

[110] İsmet Solak, *"Ecevit, Gülen'i kararlılıkla savunuyor"*, **Hürriyet**, 30.3.1998.

[111] **Aynı eser**, s.321.

getirmektedir. Oysa, İslam, fetişizmin her türlüsünü yıkmayı başlıca hedef saymıştır. "*Dervişlik baştadır, taç da değildir*" diyen bir inanışı, günümüzde ilkel Afrika kabilelerine özgü bir anlayışa hapsetmeyi İslamiyet açısından da savunmanın anlaşılabilir bir gerekçesi elbette ki bulunamaz.

Fethullah Gülen, yalnızca, kadınların örtünmelerini öğütlemekle kalmamakta; erkeklerin de mümkün olduğunca eve kapanmalarını savunmaktadır.

Fethullah Gülen "*hanımlar karşısında gençlere şu tavsiyelerde*" bulunmaktadır:

"a. İşleri biriktirip, dışarı çıkıldığında birkaç işi birden görmek.

b. Bir kısım işlerimizi her gün çeşitli sebeplerle dışarı çıkma mecburiyetinde olanlara gördürmek.

c. Sokağa yalnız çıkmayıp, bir veya iki kişi ile birlikte çıkmak..."

Bu noktada, şu hususları belirlemek zorundayız. Herkesin karşı cinsle ilişkilerinde elbette ki kendisine uygun gördüğü davranış kalıbına bağlı kalması, kendi özel tercihleriyle ilgili bir konudur ve buna kimsenin karışma hakkı olmamalıdır. Ancak, kendi özel tercihlerinden hareketle dinsel kurallar uydurmaya ve toplumsal yaşamı bu kurallar üzerine oturtmaya da kimsenin hakkı olmamalıdır.

Başka bazı ülkelerin çocuklarının, kız erkek demeden, genç yaşta Himalayalar'dan Ekvator'a dek dünyanın dört bir yanını gezerek görerek büyüdükleri bir çağda yaşıyoruz. Böyle bir çağda bizler, Fethullah Gülen'in tavsiyesine uyarak,

çocuklarımızı evlere kapatırsak bundan doğacak sonuç ne olur? Ezen, hep onlar olurlar; bizler de ezilen olarak kalırız.

Fethullah Gülen'e Göre Evlilik

Hiç evlenmemiş olan Fethullah Gülen'in bu konudaki kararını, bir arkadaşının rüyasında gördüklerine dayanarak verdiğini görmüş bulunuyoruz.

Geçmişte evlilik konusunda beliren ihtimalleri kesin olarak reddetmiş, gerçekleşmesine karşı çıkmıştır. Bu konuda anılarında anlatılan bazı örnekler vardır.

Tekkesine mensubolduğu **Rasim Baba** ismindeki şeyhin kendisini damat yapmak istemesi söylentisi çıkınca, soğumuş ve bir daha o tekkeye uğramamıştır.[112] Bir başka olayda da Edirne'de kendisine kızlarını vermek isteyen bir aileyi ziyarete ikna ediliyor. *"Ancak ben buram buram terledim. Kafamı kaldırıp etrafıma bakamadım, hemen sarfı nazar ettim ve bir daha böyle bir şeye teşebbüs etmeme..."* kararı aldım demektedir.[113]

Evlenmeme konusunda gene peygamberlerden örnekler vermektedir. *"Peygamberlerden evlenmeyenler var. Mesela bizim bildiğimiz Hz. Mesih ve Hz. Yahya ..."* diye

---

[112] Şemseddin Nuri, **age**, s.40.

[113] **Aynı eser**, s.64.

yazmaktadır.[114] Buna karşın, aynı kitabında "*Hz. Süleyman'ın bir gecede 90 küsur hanımla mübaşerette bulunması*"nı bir üstünlük göstergesi olarak belirtmekten de geri kalmamıştır.[115]

Gülen, evlenmeyi ve çoluk çocuk edinmeyi, İslam'ın uygun gördüğü bir yaşam tarzı veya bu yaşam tarzının bir gereği olarak görmekten ziyade, İslam'dan sonra gelmesi gereken unsurlar olarak görmektedir. Gülen'e göre, İslam, evlenmenin, çoluk-çocuk edinmenin "*önünde yer almalıdır*".[116] Anlaşılıyor ki Gülen'in kafasında İslam'ın, bu tür sorumluluklarla ve uğraşlarla bir arada yaşanması mümkün olmayan veya bunlara alternatif oluşturan bir yeri bulunmaktadır.

Bütün bunlardan sonra, evlilik konusunda Fethullah Gülen tarafından belirlenmiş bulunan ve Said Nursi'nin devamı olan çizginin, ömür boyu bekar kalmayı ilke edinmiş olan katolik rahiplerin yolunu anımsattığı herhalde görmezlikten gelinemez.

---

[114] M. Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla, age**, cilt:1, s.8-9.

[115] **Aynı eser**, s.269.

[116] **Aynı eser**, s. 91.

Fethullah Gülen'e Göre Bilim ve Akıl

Taassubun bilim ve felsefeyi reddeden geleneksel tutumu, Fethullah Gülen'de bütün ağırlığıyla devam etmektedir. Gülen'e göre, "*Bediüzzamanın enfes tespitlerinden biri de; kalbî ve ruhî hayata yelken açmamış kimselerin, aklî ve felsefî meselelerle iştigal etmesinin hem bir hastalık emaresi, hem de hastalık yapan bir virüs olduğu gerçeğidir*". Gülen, bu görüşünü güçlendirmek için, Said Nursi'nin Nur külliyatından "*Otuzuncu Söz ve Lemaat*"dan şunları aktarmaktadır: "*Demek ki manevi hastalıklar insanları aklî ilimlere sevketmekte.. ve akliyat ile iştigal edenler de emrâz-ı kalbiyeye müptelâ olmaktadır*"[117] Yani, akıllarını kullanmayı gerektiren bilimsel çalışmalarda bulunanlar, manevi anlamda kalp hastalıklarına yakalanmaktadırlar.

Kuşkusuz, dinle ilgili konular, esas olarak, kalp ve iman alanına girerler. Ancak, hiçbir konu veya uğraş, aklın, mantığın ve muhakemenin tümüyle rafa kaldırılmasına haklılık kazandırmaz.

Fethullah Gülen, "*Karşılaştığınız her görüşü Kur'an ve hadîs süzgecinden geçirin. Mutabakat varsa alın. Yoksa temkinli olun*" demektedir.[118] Oysa, "*yerler gökler ayetlerle doludur*" diyen bir dinin, gerçeği bulmanın kaynaklarını böylesine bir çerçeveyle sınırlandırmış olması elbette ki

---

[117] **Aynı eser**, cilt:2,s.212.

[118] **Aynı eser**, cilt:1, s.xxı.

düşünülemez. Eğer öyle olsaydı, İslamiyet açısından, insanın deneyimler kazanması, olgunlaşması için böylesine bir dünyada yaşamak üzere yaratılmasına gerek olmazdı.

Kaldı ki akıl, mantık ve muhakemeden yararlanmaksızın, Kur'an ve hadisleri doğru bir biçimde anlamak da mümkün olamaz.

Nitekim, bu yüzden olacak ki Fethullah Gülen'in de Kuran'ı yorumlamada, İslam'ın tarihinde sayısız örnekleri görülmüş bulunan yüzeysellikten kendisini kurtaramadığını görmekteyiz. Bir örnek vermek gerekirse, Gülen'in, Kuran'da geçen "*azabın müjdelenmesi*" ifadesinin, "*istihkâr ve tehekküm*"(aşağılama ve alay) anlamı taşıdığını ileri sürmesini gösterebiliriz. Oysa din felsefesinin özüne herhangi bir yolla birazcık yaklaşmış olan ve akıl, mantık ve muhakemeye sırt çevirmemiş olan herkes bilir ki İslamiyet'e göre "*esirgeyen ve bağışlayan*" Tanrı, kullarıyla alay etmez ve onları aşağılamaz; zaten onları yaratmış olan odur. Bu ifadede sözü edilen "*müjdeleme*"nin anlamına, "*azap*"ın İslami düşünce açısından amacı düşünülmeden varılamaz.

İslamiyet'e göre, her türlü "*hayır ve şer*" gibi azap da Tanrı'dandır; Tanrı'nın kullarına azap vermesi daha iyi, daha mükemmel olmalarını sağlamaya yöneliktir; dolayısıyla, azap, onu hak etmiş olanlara, sonunda sevinmelerini gerektirecek kazanımlar sağlayacağı için, müjdelenmesi gereken bir lütuftur.

Fethullah Gülen, çağdaş bilimin ışığında, akıl, mantık ve muhakeme yoluyla çözülmesi gerekli ve mümkün olan pek çok sorunu, geçmişte yaşamış, önemli bulduğu bir kısım

dinsel otoritelere atfen aktardığı hükümlerle çözmeye çalışmaktadır. Bunların bazıları şöyle sıralanabilir:

-Diş kalıplarının altından olması, İmam Ebu Hanefi'ye göre mahzurluymuş.[119]

- İstimna caiz midir? Yusuf el Kardavi, İmam Ahmed ibn Hanbel, istimna caizdir der. Başka bazıları demiyormuş.[120]

-Cünüp iken ölen ne olur?[121]

-Domuz eti yağı katılmış yağla beslenen balık yenir mi?[122]

-Kan aldırmak, sakal bırakmak sünnet mi, değil mi?[123]

Halkımızın "*ham sofuluk*" dediği olgunun gündeme getirdiği bu türden sorunlar ve tartışmalar, asırlar önce, **Nasrettin Hoca, Bektaşi, İncili Çavuş** fıkralarıyla gerekli yanıtlarını fazlasıyla almış bulunuyorlardı. "*Yeni Dünya Düzeni*" ile birlikte yeniden kabaran bu tür eğilimler, bilinen bir Nasrettin Hoca fıkrasını anımsamamızı zorunlu kılıyor.

Hoca'ya bir gün sormuşlar: "*Helada sakız çiğnemek günah mıdır*?"

"*Bana ne soruyorsun, aklını kullan*" dememiş ama, aynısını daha etkili olacak bir biçimde şöyle ifade etmiş:

---

[119] **Aynı eser**, cilt:2, s.299.

[120] **Aynı eser**, s.296.

[121] **Aynı eser**, s.282.

[122] **Aynı eser**, s.277.

[123] **Aynı eser**, cilt:2, s.298.

"Günah değildir, günah olmasına, ama, görenler başka şey sanırlar" demiş.

Fethullah Gülen ve Tarihi Maddeciler

Fethullah Gülen, bütün bunlardan sonra tarihi maddecilere akıl vermeyi de ihmal etmiyor.

"Tabiî hiçbir hâdise ayniyle yaşanmamaktadır. Çünkü hiçbir hadise ayni olarak cereyan etmez. Tarihi maddecilerin bu mevzudaki yanılmalarını hatırlatıp geçelim" diyor.[124]

Ne **Marks**'ın, de **Engels**'in, ne de bir başka tarihsel maddeci filozofun, olayların aynen cereyan ettiği anlamına gelen bir görüş ortaya koyduğunu bilmiyorum. Ancak, Marks'ın Napolyonlarla ilgili olarak söylediği bir sözü bu noktada hatırlamak gerekiyor. Marks *"Tarihte her şey iki defa cereyan eder, birincisi trajedi, ikincisi komedi olarak"* demiştir. Bu tespit, Nurculuğun iki dönemi (Nursi dönemi, Gülen dönemi) bakımından da yanlış görünmüyor.

---

[124] **Aynı eser**, cilt: 1, s.234.

Kendince Bir Din

Fethullah Gülen, "*Yeni Dünya Düzeni*" ile ve onun bir parçasını oluşturan neo-liberal anlayışla tümüyle uyum içindedir. Bu yüzden, dinsel kavramlara da bu tutumuna ve yaklaşımına uygun bir anlam ve içerik yüklemektedir.

Örneğin, "*Melekler rantabl çalışırlar, daha doğrusu çalıştırılırlar*"[125] demektedir.

Bilindiği üzere, "*rantabl çalışma*" ifadesi, bir mal veya paranın emek verilmeden sağladığı geliri ifade eden rant kavramı ile ilintilidir. Meleklerin rantabl çalışmasından söz etmek, onların da birer mal veya para gibi görülmesinden başka bir anlama gelmez. Dolayısıyla, işçiyi ve emeği metalaştıran kapitalist anlayış, bu ifadeyle yeni ve çok değişik bir boyuta sıçramış olmaktadır.

Fethullah Gülen, İslam'ın özgün ve geçerli kaynaklarında bulunmayan pek çok kural icat etmiştir. Örneğin, İslam'da kime şehit denileceği bellidir. Gülen, buna bir ilave yapıyor ve diyor ki "*Aids virüsü gayri meşru yollar dışında kaza ile kan nakli gibi endirek yollarla bulaşırsa ve insan da bundan ölürse, ŞEHİD olur*".[126] Bu takdirde, birisi çıkıp "*hepatitten difteriden ... ölenlere haksızlık olmuyor mu, aids'e niçin ayrıcalık tanınıyor?*" derse, buna ne yanıt verilecektir?

Bunun gibi, Gülen, **Deniz Gezmiş**'in dinsel törenle gömülmüş olmasını da eleştirmektedir. Ne var ki böyle bir

---

[125] **Aynı eser**, cilt:3, 2. baskı, s.13.

[126] **Aynı eser**, cilt:1, s.287.

eleştirinin de İslam dini açısından geçerli bir dayanağı yoktur.[127]

Gülen, nereden bu sonuca varmışsa "*Kahkaha, bir küfür sıfatıdır. Mümin tebessüm eder, kahkaha atmaz*"[128] demektedir. Neyse ki Müslümanların pek çoğu bu görüşte değildir ve "*Allah gülmekten ayırmasın*" duasını dillerinden eksik etmezler. Böyle bir anlayışın benzeri, evine giderken bir şarkı mırıldananı veya mutfağında bir parca reçel bulunduranı, dünya zevklerine kendisini kaptırdığı gerekçesiyle hapsettiren bazı Ortaçağ hristiyan papazlarının tutumunda görülmüştür.

Fethullah Gülen, bir yerde, "*Böyleleri 50 ciltlik kitap yazsalar, ruhi yönden çobandan farksızdır*"[129] diye yazmaktadır. Ecevit'in "*Gördüm ki, tasavvuf kültürünü özümsemiş*"[130] dediği Gülen, işte bu anlayıştadır. İnsanları ekonomik ve mesleki konumlarına göre, ruhsal açıdan değerlendirmeye tabi tutan böyle bir anlayışın İslam'da yeri olabilir mi? "*Yetmiş iki millete hak diyen*" İslam tasavvufunda da böyle bir anlayışa yer olamaz. Böyle bir anlayış, olsa olsa, "*Tanrı zenginleri sever*" diyen Özal'ın anlayışıyla bağdaşır.

Gülen'e göre "*Cennete ilk defa alimler, vaizler veya hocalar değil, hak ve hakikati neşr uğruna malını ve canını*

---

[127] **Aynı eser**, s.236.

[128] Aynı eser, s.285.

[129] **Aynı eser**,s.226.

[130] İsmet Solak, **agm**.

hak yolunda bezleden esnaf, tüccar (...) girecektir"[131] demektedir. Kimsenin kendi kendisini Cennetin teşrifatçısı veya rezervasyon görevlisi tayin etmeye hakkı olmayacağına göre, Gülen, bu sınıflandırmayı neye göre yapmaktadır.? Gülen'in "*malını hak yolunda bezleden*"ler kategorisine soktuğu kişilerin başında, herhalde, kendi vakıflarına bağış yapan zenginler gelecektir. Böyle olunca, Ortaçağ'da **endüljans** denilen belgeler satarak, Cennette yer tahsisi yapan kilise erbabının uygulamalarını anımsamamak elde değildir.

Sol ve Hoşgörü

Hoşgörü, Fethullah Gülen'in başında göründüğü hareketin simgesi veya temel sloganı haline getirilmek istenen bir sözcük. Gülen, uzunca bir zamandır, hoşgörü çağrıları yapıyor; hoşgörü ödülleri dağıtıyor. Bu ödülleri alanlar arasında, Cumhurbaşkanı **Demirel, Bülent Ecevit**... gibi isimler de yer aldı. Bazı basın organlarına yansıdığına göre, Genelkurmay Başkanı **Karadayı**, bu ödülü kabul etmedi.

Elinizdeki çalışmaya temel oluşturan konferansı verdiğim günün hemen öncesinde Gülen'in güdümündeki **Samanyolu** televiyonunun akşam programında hoşgörü üzerine konuşan **Nevval Sevindi**, Berlin duvarının yıkıldığı bir aşamada aramızda mevcut duvarlardan yakınmaktaydı.

---

[131] M. Fethullah Gülen, **age**, cilt:2, s.102.

Ne var ki Gülen'in hoşgörüsü, kendi kabul ettiği sağla sınırlıdır; solda sıfırdır.

Gülen'in sola karşı hoşgörüsüzlüğü, toplumu solcular ve Müslümanlar olarak ikiye bölmesiyle[132] başlar. Böyle bir bölünmenin önemli bir yan ürünü de Müslümanların solcu olamayacakları gibi yanlış bir varsayımı da içeriyor olmasıdır.

Özellikle bir din adamı bakımından kabul edilmesi olanaksız bir tutumla, toplumu iki ayrı cephe halinde görür. O kadar ki Anadolu'nun yetiştirdiği büyük filozof ve eylem adamı **Şeyh Bedrettin Simavlı**'dan *"karşı cephenin içimizdeki bir adamı olduğu söylenir"*[133] diye söz etmektedir.

Fethullah Gülen, **Deniz Gezmiş**'ten söz ederken de *"öldürülüyor. Ama sonra da dini merasimle gömülüyor. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu"*[134] diyor. Aynı kitabın bir başka sahifesinde hoşgörü edebiyatını sürdürmekte ve *"kalplerimiz her türlü düşmanlığa kapalı olmalıdır"*[135] demekten de geri kalmamaktadır. Bu durumda asıl kendisine sormak gerekir: Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Fethullah Gülen, sık sık, bir sineği bile ezemeyecek karakterde olduğunu açıklar. Ne var ki bu duyguları, solcular söz konusu olduğunda kaybolur. Sola karşı şiddet kullanmakla ün yapmış bir arkadaşından bahsederken, bir din

---

[132] Lâtif Erdoğan, **age**, s.133.

[133] M.Fethullah Gülen, **age**, cilt:1, s.113.

[134] **Aynı eser**, cilt2, s.236.

[135] **Aynı eser**,s.138.

adamına asla yakışmayan bir dil kullanmakta sakınca görmez. Gülen, *"Halil Kol adındaki ülkücü arkadaş beş-on komünistin arasına girip hepsinin hakkından gelecek kadar bileği ve yüreği olan biriymiş"* derken, Sedat Bucak'ın Çatlı'yı övmesini anımsatır.[136]

Fethullah Gülen, yurdun bazı köşelerinde kurdurduğu kampların faaliyetinin askeri yöntemlere dayalı olduğunu, hiç bir kuşkuya yer bırakmayacak ölçüde açık bir dille kendisi ifade etmektedir. Demektedir ki *"kamplarda askeriyenin disiplini, tekkenin edebi, medresenin ilmi bütünleşiyor...Komünizmin gemi azıya aldığı bir dönemde ona karşı, hem de böyle nizami bir mücadele, geleceğin milliyetçi ve maneviyatçı tarihçilerini derin derin düşündürecektir"*.[137]

Ülkede *"nizami bir mücadele"* ile karşı konulması gereken bir tehlike varsa, bunun için Cumhuriyetin kendisinin meşru ve nizami ordusu vardır. Öte yandan, neye karşı *"nizami mücadele"* gereklidir sorusunun yanıtını vermek Fethullah Gülen'in yetkisinde değildir. Ayrıca, mevcut meşru ve nizami ordunun dışındaki bir *"nizami mücadele"*nin ne gibi bir komuta kademesinden emir alacağı da açıklanmış değildir.

Fethullah Gülen, 12 Martta sola karşı yapılanların tümünden hoşnutluk duyduğunu gizlememektedir. Gülen'e göre *"Solun liderliğine soyunanların bir çoğu müstehak oldukları için, Müslümanlardan birçoğu da sırf denge için*

---

[136] Lâtif Erdoğan, **age**, s.139.

[137] Aynı eser, s.122.

tutuklanmış ve gözaltına alınmışlardı."[138] Gülen'in tutuklanmayı hakettiklerini ifade ettiği isimler arasında **Aksoy, Talas, Alacakaptan, Mumcu** ve daha nice yurtsever aydın bulunmaktadır.

Gülen, **Doğan Avcıoğlu** ve **İlhan Selçuk** gibi ender yetişen değerlerin işkence gördükleri **Ziverbey** köşkündeki uygulamaları da onaylamaktadır. "*Nitekim, Ziverbey soruşturmasında hepsinin maskesi düşmüş ve menfur düşünceleri bir bir ortaya çıkmıştır*" demektedir.[139]

Gülen 12 Mart ile ilgili bu görüşlerini 6 Nisan 1998 tarihinde **Samanyolu** televizyonunda yayınlanan söyleşisinde de tekrarlamıştır. Üstelik, Gülen'in, televizyonda anlattıklarına göre, 12 Martta kendisi hakkında tutuklama kararı veren yargıçla daha sonra bir akşam yemeğinde karşılaşmışlar. Yargıç, kendisine, o kadar o taraftan aldık; biraz da sizden almışsak çok mu demiştir. Gülen, bu açıklama ile ilgili tepkisini, "*bir dengeleme yapmışlarsa helal olsun milletime!*" diyerek ortaya koymuştur.

Görülüyor ki, **Ecevit**'in iddiasının aksine, Gülen bu konuda da değişmiş değildir.

12 Mart, Ecevit'in politik yaşamında önemli bir tarih oluşturur. Ecevit, o dönemde İsmet Paşa ile ters düşmek pahasına 12 Marta karşı çıkmıştı; şimdi ise 12 Martı onaylayan Fethullah Gülen'i, değişmiş olduğunu ileri sürerek

---

[138] **Aynı eser**, s. 133.

[139] **Aynı yer**.

savunmakta, onun elinden "*hoşgörü*" ödülleri almaktadır.[140] Bu durumda, açıkça görülüyor ki değişen, Gülen değil; Ecevit'tir.

Kuşkusuz, bütün bunlar, bazı politikacıların Fethullah Gülen konusunda çekinmelerini gerektiren bir durum bulunduğu olasılığını akla getirmiştir. Böyle bir olasılık, Gülen'in şu sözleri üzerinde düşünmeyi gerektiriyor: "*İstesek biz de cinlerle meşgul olabilir ve onları bazılarının üzerine salar, hatta akılları ile de oynayabiliriz*"[141] demektedir.

Eğer, Gülen'i bir kısım politikacılar üzerinde böylesine etkin kılan, cinlerden duyulan korku ise; bu cinlerin alelade türden cinler olmayıp; "*Yeni Dünya Düzeni*"ne özgü ve bu düzenin üzerine kanat germiş cinler olması gerekir.

Atatürk

Fethullah Gülen'in "*tedbir*" ve "*aksiyonda zamanlama*" bakımından en çok özen gösterdiği konunun Atatürk olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle, son zamanlarda değişik vesilelerle, Atatürk'e karşı hiç söz söyletmediğini ifade etmiş ve "*Atatürk'ün, Türkiye'nin başına gelmiş idari ve askeri deha*" olduğu yolundaki açıklamaları basına yansımıştır. Buna karşılık, son zamanların Atatürk'e yönelik en ağır iftira ve saldırılarını içeren "*Bize Nasıl Kıydılar*" filmini finanse

---

[140] İsmet Solak, **agm.**

[141] M.Fethullah Gülen, **Fasıldan Fasıla**, cilt:2, s.99.

eden ünlü bir holdingin Fethullahçı olduğunu da gene basından öğreniyoruz.

Gülen'in, son zamanlarda yayınlanan kitaplarında Atatürk'e doğrudan doğruya değinmeme yolunu yeğlediği görülüyor. Ne var ki, neredeyse, ne kadar Atatürk düşmanı varsa veya Atatürk'ün karşı olduğu ne varsa, onlardan yana olduğunu da gizlemiyor.

Cumhuriyet döneminin en önde gelen Atatürk düşmanlarından **Said Nursi**'nin sadık izleyicisi olduğunu ve ona karşı derin hayranlık duygularıyla dolu olduğunu görmüş bulunuyoruz. Önde gelen anti-Kemalistlerden **Necip Fazıl** hakkında da çok olumlu bir tavrı vardır; o da hayran olduğu kişilerdendir.[142]

Gülen'in anlattığına göre, Necip Fazıl, bir konferansında "*Kabakçı Mustafa, Mustafa Reşid, Alemdar Mustafa..ve daha ne Mustafalar*" der demez "*millet ne anladıysa salon alkış tufanına boğulmuş*". Bunu yazıyor, takıyye yapmamı demesine karşın, "*tedbir*"i elden bırakmadığı için hemen ardından ekliyor: "*Ama bilmem ki bu ne ifade ederdi?*" diyor.[143] Böylece, Necip Fazıl'ın Atatürk'le ilgili tavrına katılmamış olduğunu gösterdiğini sanıyor. Bu gibi taktiklerinde bir hayli başarılı olmuş olacak ki **Ecevit**'in bile savunmanlığından yararlanabiliyor; Ecevit, Fethullahçıların

---

[142] Lâtif Erdoğan, **age**, s. 97-98.

[143] M. Fethullah Gülen, **age**, s.314.

"laik cumhuriyete yatkın bir cemaat" olduklarını savunuyor.[144]

Fethullah Gülen, Osmanlı'ya hayrandır; Osmanlı'da yetişenlerin *"mükemmel ferd"* oldukları görüşündedir.[145] İstanbul'un İslam aleminin merkezi olması özlemini ifade eder.[146]

Gülen, yazdıklarında Atatürk'ten hemen hiç bahsetmezken, **Abdülhamit**'i övmek için bir hayli zorlanmaktadır. Abdüllhamit' in, kendi başkentinde, kendi Peygamberine hakaretler içeren bir piyesi yasaklatabilmiş olmasını görülmemiş bir kahramanlık gibi göstermeye kalkışacak kadar ölçüyü kaçırmıştır. Abdülhamit'in Batılı devletlerin kuklası durumuna düştüğünü unutmakta; Fransızlara *"aslanlar gibi kükreyerek"* Peygamber hakkındaki bir piyesin İstanbul'da oynanmasını engellediğini anlatmaktadır.[147]

Gülen'e göre, Osmanlının yıkılışını, *"Cennetmekan Sultan II. Abdülhamid han"* geciktirmiştir;[148] ve Abdülhamit *"dört başı mamur"* bir idarecidir.[149]

---

[144] İsmet Solak, **agm.**

[145] M. Fethullah Gülen, **age**, cilt:1, s.217.

[146] **Aynı eser**, s.221.

[147] **Aynı eser**, s.5.

[148] **Aynı eser**, s.17.

[149] **Aynı eser**, s.230.

Vahdettin'e gelince, " 'yalan söyleyen tarih'*e kanıp o vatan haini ilan edilmemelidir*" diye yazmaktadır.[150] Bilindiği üzere, Vahdettin'in ne olduğu **Nutuk**'ta da anlatılır.

Gülen'in Atatürk dönemini "*boş dönemler*" olarak gördüğünü, kendisine özgü ifade tarzından çıkarabiliyoruz. Babasını anlatırken "*doğum tarihi 1905 olduğuna göre, o boş dönemleri idrak etmiş ve boş dönemlerde yetişmiş*" diye yazmaktadır.[151] Gülen'e göre Atatürk dönemi "*Hiç kimsenin dini hakikatler adına bir şey söylemeye cesaret edemediği en kâbuslu dönemler*"e dahildir.[152] Gülen ileri sürmektedir ki "*o dönemler Kuran öğrenmenin ve öğretmenin yasak olduğu*"[153] dönemlerdir. Oysa, Atatürk'ün Kuran'ın öğrenilmesini sağlamak amacıyla Türkçeleştirilmesi için büyük çaba gösterdiği; ayrıca, dine karşı bir tavır almadığı, ancak, din adamı kisvesine bürünmüş vatan hainleri ile de mücadele ettiği açık bir tarihsel gerçektir.[154]

Fethullah Gülen, Kemalizm karşıtlığını onu çağrıştıran olgular ve simgeler karşısında da ortaya koymaktadır. Örneğin, Cumhuriyet ordusunun siperlikli şapkasına karşı derin bir tepki içindedir; buna karşılık, Amerikanvari keplere karşı sempatisi vardır. Bu tavrını, ilk gördüğü, Amerikanvari

---

[150] **Aynı eser**, s.298.

[151] Lâtif Erdoğan, **age**, s.22.

[152] M. Fethullah Gülen, **age**, cilt:2, s.207.

[153] Lâtif Erdoğan, **age**, s.23.

[154] Bkz: Alpaslan Işıklı, **age**, s.151-207.

kep takmış asker olan Ebu Talib ile karşılaştığı zaman, içinde kabaran duyguları açıklarken şöyle ortaya koymaktadır:

"Fakat yeni yeni sipersiz Amerikanvari kepler de vardı. Ben sebebini bilmediğim bir çağrışımla bu sipersiz keplere daha bir sempati duyuyordum... Ebu Talib'i görmüş olmanın mutluluğunu yaşıyorum... bu askere hayran hayran bakıyorum. Çünkü onun başındaki kepki ben onu bere olarak düşünüyorum bütün diğer siperli kep giyenlere karşı bir baş kaldırışın ifadesidir."[155]

Gülen'in Kemalizm karşısındaki duyguları, Kemalizm'in günümüzdeki uzantıları olarak gördüğü için olacak, günümüzün paşalarını da kapsamına alan bir tavra dönüşmüşür. Gülen'e göre, günümüzün paşaları, padişahtan da ve Abdülhamit'in paşalarından da daha fazla lüks içindedirler.[156]

Sait Nursi'nin Atatürk'e, ahır zamanda ortaya çıkacağına inanılan fitne ve fesadın başı olan kişi anlamına gelen "*Deccal*" sıfatını yakıştırdığını görmüş bulunuyoruz. Ayrıca, Gülen'in okullarında yetiştikten sonra ifşaatta bulunan iki öğrencinin açıklamalarından öğreniyoruz ki Fethullah cemaatinde Cumhuriyet'in adı "*kefere düzeni*", Atatürk'ün adı ise "*Deccal*"dir.[157]

---

[155] Lâtif Erdoğan, **age**, s. 43.

[156] M. Fethullah Gülen, **age**, cilt:1, s.12.

[157] **HOCANIN OKULLARI**, **age**, s.29,30.

Acaba, bu konuda, Fethullah Gülen'in kendisi ne demektedir? Bu konuya ilişkin olarak kendi anlattığı bir anısını aktarmakla yetineceğiz.

Gülen, askerliği sırasında **Erzurum**'a gider. Komünizmle Mücadele Derneği'ne destek olur. "*Deccal*" de mücadele konuları içindedir. Şimdi Fethullah'ı dinleyelim:

"Bir de 'deccal'i anlatacağım diye, Ramazan'ın sonuna kadar anons ettim. Cemaat hergün pür heyecan beni dinliyordu. Ben ise mevzuyu son gün anlatmayı düşünüyordum. Mahkum edilmekten korkum yoktu. Ancak Ramazan'ın ilk gününde hapishaneye girersem vaaz edemem düşüncesiyle Deccal hakkındaki vaazı son güne bırakmıştım.(...) Deccal hakkında ne biliyorsam anlattım. Cami miting meydanına dönmüştü(...) Meğer istihbarat erkenden gelip kürsünün etrafını almış ve belki de konuşmaları kaydetmişler... Sonradan öğrendim ki Deccal ile ilgili konuşmamdan sonra , emniyet yetkililerinin bir kısmı benim tutuklanmamı istemiş; ancak(...) sonradan vazgeçmişler."[158]

Misyon

Cumhuriyet, Kemalizm'in en büyük eseridir ve diğer tüm kazanımlarının bileşkesidir.

---

[158] Lâtif Erdoğan, **age**, s.79.

Kemalizm, tarihi boyunca sürekli olarak ve değişik türden saldırılarla karşı karşıya kalmıştır. Ancak, özellikle iki önemli dönüm noktasında bu saldırıların yoğunlaştığı görülmüştür.

Bunlardan birincisi, Cumhuriyetin kuruluşu aşamasında görülmüştür. Kemalizm'i bu mücadelesinde başarısızlığa uğratmak için yedi düvel ayağa kalkmıştır.

Kemalizm'e yönelik ikinci büyük saldırı da içinde bulunduğumuz tarih aşamasında ortaya çıkmış bulunuyor. Uluslararası sermaye, 70'li yıllardan bu yana derinleşerek sürmekte olan bunalımını aşmak amacıyla, dünya üzerindeki egemenliğini görülmemiş boyutlarda artırmakta ısrarlıdır. Bu emelini gerçekleştirmek, dünyayı kendi egemenliğinde bir küresel köy haline getirebilmek için önüne çıkan tüm engelleri yıkmak gereğini duymaktadır. Bu nedenledir ki ulusal devlet ve onunla birlikte, ülkemizin somut gerçekleri çerçevesinde ulusal devletin temelini oluşturan Kemalizm, ağır saldırılara uğratılmaktadır. Kısacası, Kemalizm, Cumhuriyetin kuruluşu aşamasında en büyük sınavlarından birini vermiştir; Şimdi de içinde yaşadığımız "*Yeni Dünya Düzeni*" aşamasında Cumhuriyeti yıkılmaktan kurtarabilmek için, bir büyük sınav daha vermek zorundadır.

Kemalizm'e yönelik saldırılar, her dönemde din kisvesine bürünmüş unsurların önemli desteğini görmüştür. Bu çerçevede, Nurculuğun çok özel ve belirleyici bir rolü olduğunu görüyoruz.

Kemalizm'e yönelik saldırıların yoğunlaştığı Cumhuriyetin kuruluş yıllarına tekabül eden, işaret ettiğimiz birinci aşamada, Nurculuğun kurucusu ve temsilcisi olarak Said Nursi sahnededir. İçinde bulunduğumuz "*Yeni Dünya*

Düzeni" aşamasında ise, nurculuğun "*Ilımlı İslam*" rolüne soyundurulmuş olan kanadının temsilcisi olarak Fethullah Gülen'i görmekteyiz.

Kuşkusuz, Nurculuğun misyonu, bu iki dönem arasında da devamlılık göstermiştir. Bu noktada, özellikle, Said Nursi'nin DP iktidarına sağladığı desteği unutmamak gerekir. Nurculuk, DP'nin iktidarını sağlamada yararlandığı din sömürüsünün belirleyici bir unsurunu oluşturmuştur. Bu sayededir ki ezanın Arapça okunmasına dönülmüş... ve DP iktidarı döneminde Türkiye, dış politikada tam bağımsızlıkçı Kemalist çizgiden Batı'nın yörüngesine hızla sürüklenmiştir.

"Ilımlı İslam"ın Ilımlılığı

Fethullah Gülen, Kemalizm'in karşısındadır. Kemalizm'in başta gelen kazanımlarını oluşturan bağımsızlık, kadın hakları gibi konularda, ayrıca rüya ve keramet gibi konularda Kemalizm ile bağdaştırılması olanaksız bir tavır içindedir. Ancak, Gülen, Kemalizm karşıtı her akımla da uyum içinde değildir.

Fethullah Gülen, Refah çizgisiyle hiç bir zaman uyum içinde olmamıştır. Gülen, bir televizyon söyleşisinde bu durumu romantik bir falcı üslubuyla şöyle açıklamaktadır:

"Kalpten kalbe giden yol tıkalı. Aramızda bir ruh uyuşmazlığı var. Bu ruh uyuşmazlığı siyaseti de etkiliyor."[159]

---

[159] *"Hoca'ya Hz. Ömer telkini"*, **Radikal**, 18.4.1997.

Öte yandan, Ecevit'in belirlemelerine göre, Gülen, *"İran'daki köktendinci akıma kesinlikle karşı, Vahabiliğe yani Suudi Arabistan anlayışına çok soğuk bakıyor".*[160]

Ancak, Fethullah Gülen'in ılımlı bir yaklaşım gösterdiği, hoşgörüyle baktığı ve hatta tam bir güven ve teslimiyet duyguları beslediği güçler de vardır.

Gülen, **İsrail** ve Yahudiler hakkında, geleneksel İslam fanatizminden çok farklı bir tutum sergilemektedir. Gülen'e göre *"Böyle bir kavmin -yani Yahudilerin- yaratılış sebebi insanlığın terakkisine zemberek olmak içindir."*[161]

Gülen, Kudüs'ün İsrail'in elinde bulunmasını meşru kılacak ilginç bir dinsel gerekçe de bulmuştur: *"Yahudiler, Kur'an'ın beyanına göre kıyamete kadar zillet ve meskenet içinde olacaklardır. Şu kadar ki ilgili ayetin devamında belirtildiği gibi bu zillet ve meskenet, insanların ve Allah'ın himayesinde olmamalarına bağlıdır. Yani Yahudiler Filistin'e maddi çıkarları uğruna değil de, Beni İsrail'e ait peygamberlerin eserlerine sahip çıkma adına girdikleri için çok çabuk tokat yemeyebilir... Bediüzzaman da Kudüs'ün Yahudilerin elinde olmasına bu zaviyeden bir açıklık getirmişlerdir."*[162]

Öte yandan, Fethullah Gülen'in **ABD**'ye güveni ve hayranlığı tamdır. Bu tavrın kanıtı, Amerikanvari kep takan askere duyduğu hayranlıktan ibaret değildir. **Küçük Dünyam** isimli söyleşi kitabına konulan bir kaç fotoğraftan birisi,

---

[160] İsmet Solak, **agm**.

[161] M. Fethullah Gülen, **age**, s.14.

[162] **Aynı eser**, s.7.

Gülen'i bir bina önünde poz verirken göstermektedir. Bu bina Kâbe değil; **Beyaz Saray**'dır. Ancak, Gülen'in bu konuda bundan çok daha açık ifadeleri vardır.

Gülen, 4 Eylül 1997 tarihli **Zaman** gazetesinde yaptığı açıklamada bakın ne diyor:

"Bu manada inanmış bir insanın Batı karşısında, Amerika'yla entegrasyon karşısında olması katiyyen düşünülemez."[163]

Mevcut koşullarda Amerika'yla entegrasyonun, Mütareke yıllarında Amerikan mandası isteyenlerin özlemlerini hortlatmaktan başka bir anlamı olamaz. Bundan sağlayacağımız yararın da, Kızılderililerin Amerikalılardan sağladığı yarardan farklı olacağının hiç bir güvencesi yoktur.

ABD'de Beyaz Saray'ın önünden geçerken...

Yukarıdaki fotoğraf alt yazısı ile birlikte *"Fethullah Gülen Hoca Efendi – Küçük Dünyam"* adlı kitaptan alınmıştır.

---

[163] **Aydınlık**, 7 Eylül 1997, s.5.

Bütün bunlardan sonra, Fethullahçılığa niçin "*Ilımlı İslam*" denilmekte olduğunun nedeni de ortaya çıkmaktadır.

"*Ilımlı İslam*"ın ılımlılığı, gerçekte, her biri İslam'dan belli bir anlamda sapma özelliği taşıyan diğer dinci fanatik akımlardan farklı oluşundan kaynaklanmamaktadır. "*Ilımlı İslam*"ın, ülkemizdeki bu tür akımların ortak özelliğini oluşturan, kadını bir günah yumağı sayma, Kemalizm'e karşı olma türünden geleneksel eğilimleri aynen korumakta olduğunu; bu konularda herhangi bir ılımlılık taşımadığını, daha önce görmüş bulunuyoruz.

Burada ise görmüş bulunuyoruz ki "*Ilımlı İslam*"ın ılımlılığı, yeryüzünün egemenleri karşısındaki uyumlu tavrında yansımaktadır; bu tavır, Amerika söz konusu olduğunda tam bir teslimiyete dönüşmektedir.

Kimin Okulları?

Fethullah Gülen'in açıklamaları içinde, doğruluğunu tartışmasız kabul etmemiz gereken bir tanesi var. Bunu, 6 Nisan 1998 tarihinde Samanyolu'nda yayınlanan söyleşisinde de tekrarlamıştır. Gülen, yurt içine ve yurt dışına yayılmış muazzam bir okul ve yurt ağının kendisiyle bir bağlantısı olmadığını ısrarla vurgulamaktadır. Gerçekten de evlenme veya sakal bırakmama kararını bile rüyalarına göre veren bir kimsenin, böylesine dev boyutlu bir organizasyonu ve finansmanı sağlaması ve yürütmesi akıl alacak şey değildir.

Fethullahçı olarak bilinen, yurt içinde, 103 okul, 460 dershane, 500 yurt; Orta Asya cumhuriyetlerinde 126 lise. Azerbaycan, Moğolistan, Gürcistan, Kazakistan , Dağıstan ve Türkmenistan'da birer üniversite bulunmaktadır. Ayrıca, dünyanın başka bölgelerinde (Kanada, Uzakdoğu, Orta Asya cumhuriyetleri, Batı Avrupa, Almanya...), oralara uygun stratejiler izlemektedirler[164]. Besbelli ki uluslararası boyutlu ve kendi amaçları bakımından son derece başarılı bir girişimle karşı karşıya bulunmaktayız.

Fethullahçı olarak bilinen okulların gördüğü yardım ve desteğin çok geniş ve değişik boyutlu olduğu anlaşılıyor. Türk hükümeti ve özellikle dışişlerine bağlı bazı kurumlar, bu okulların yardımındadır. İçerideki bazı zenginlerin sağladığı destekten daima övgüyle bahsedilmektedir. Zengin işadamlarının desteği yalnızca parasal değildir. Başka türlü yardımları da olabilmektedir. Örneğin, "*Moskova'daki Türk Lisesi'nin iznini Musevi işadamı Üzeyir Garih*" çıkarmıştır.[165]

Tüm bu yardımları asıl yönlendirenin ve değerlendirenin hangi güç olduğu sorusunun yanıtını bulmak ise kolay değildir.

Öyle görünüyor ki "*başkasının taşıyla, başkasının kuşunu vurma*"nın çok usta.ca kotarılmış örneklerinden birine tanık olmaktayız. Gülen'in buradaki fonksiyonu ise esas olarak

---

[164] Bkz: "*Fethullah Gülen Dosyası-4*", **Cumhuriyet**, 17 Mart 1998.

[165] Hulusi Turgut, **agm**, **Sabah**, 28.1.1997, s.21.

vitrin göreviyle sınırlıdır ve bu görevini başarıyla sürdürmektedir. Perde gerisinde faaliyet gösterenler ise başkalarıdır. Kısacası, bu işin uzmanlarının kullandıkları deyimle, başarılı bir "*covert action*" (örtülü eylem) söz konusudur.

Nitekim, **Aydınlık**'ın belirlemelerine göre *"Özbekistan'daki Fethullahçı 18 okulun yöneticisi, dönemin Milli Eğitim Bakanı Sağlam ve MİT yetkililerinin de bulunduğu toplantıda, Amerika'nın bu ülkeye diplomatik pasaportlu 70 öğretmen gönderdiğini"* ve *"Fethullahçıların bu CIA ajanlarını İngilizce öğretmeni' olarak barındırdığını"* açıklamışlardır.[166]

Gene **Aydınlık**'ın daha yakın tarihlerde verdiği bir habere göre ise yurt dışında "*Fethullahçı*" olarak bilinen okullarda, yalnızca devlet görevlilerine verilen resmi pasaport sahibi ABD'li öğretmenlerin sayısı 3 bine ulaşmıştır.[167]

Gülen'e göre, "*Yurtdışında açılan okullar bir zamanlar Batı'nın yaptığı gibi, misyoner görevi görmektedir*".[168] Bu bir yönüyle doğrudur. Ancak, misyoner görevini sürdürenlerin, gene başkaları olduğunu bilmek zorundayız.

---

[166] *"Fethullah'ın okullarında CIA ajanı öğretmenler"*, **Aydınlık**, 7.9.1997.

[167] Doğan Uyar, *"CIA, Fethullah'ın öğretmenlerine resmi pasaport veriyor"*, **Aydınlık**, 1.3.1998.

[168] *"Hoca'ya Hz. Ömer telkini"*, **Radikal**, 18.4.1997.

Kuşkusuz, burada söz konusu olan misyon, eskiden görüldüğü türde bir haçlı misyonu değil; neo-liberal dogmalara dayalı yeni bir tür küresel totalitarizmi kurma ve sürdürme bakımından gerekli olan misyondur.

Uluslararası güçler, egemenliklerini sürdürmek bakımından din sömürüsünden ilk defa yararlanmıyorlar. Geçmişte, ülkemizdeki Amerikan kolejlerinde görüldüğü üzere, bunun sayısız örnekleri vardır. (Kuşkusuz, bu kolejlerden, asıl gözetilmeyen bir yan ürün olarak ülkemiz bakımından yararlı çok değerli aydınlar da yetişmiştir. Ancak, asıl amacın bu olduğu herhalde söylenemez. Bu okulların, geçmişte, yeri geldiğinde Ermeni isyanı gibi eylemlerde bir üs olarak kullanıldıkları bile görülmüştür.)

Fethullahçı okullar, daha ince bir stratejinin eseridir. Bu okullarda örtü olarak kullanılan, geçmişte olduğu gibi Hıristiyan dini değildir. Doğrudan doğruya, faaliyet gösterilen ülkenin dininden yararlanılmak istenmiştir. Bu açıdan, İslam dini bozulmamış haliyle pek elverişli görülmemiş olacak ki *"Ilımlı İslam"* icat edilmiştir.

Papa'yı Ziyaret

Fethullah Gülen, bu yıl, Şubat ayının ilk yarısında Roma'ya uçtu, Papa ile görüştü. Gülen'in bu ziyaretinde kendisini, Türkiye'nin Vatikan'daki Büyükelçisi karşıladı; akşam yemeğinde ağırladı. Dışişlerinin tepesinde DSP'li bir bakanın bulunduğu nazara alınacak olursa, Vatikan'daki Büyükelçinin bu ilgisini de **Ecevit**'in Gülen'e yönelik

desteğinin önemli bir halkası olarak yorumlamak yanlış olmaz.

Bu ziyaret ve görüşme, iç ve dış basında geniş yer buldu. Fethullah Gülen'in, Papa'nın, Patrik'in veya Hahambaşı'nın İslami versiyonu niteliğindeki bir konuma pompalandığı izlenimi çok insanın zihninde uyandı.

Besbelli ki İslam'da ruhban sınıfının ve bir dinsel liderlik kurumunun olmayışı, bazılarının işini zorlaştırmaktadır. Ülkedeki tüm Müslümanların bağlı oldukları bir kişi olsa, o bir kişiyi avucunun içine alan bir gücün, tüm ülkeye ve hatta dolaylı olarak başka bazı ülkelere hükmetmesi, çok daha kolay bir yolla sağlanmış olabilirdi. Doğrusu, "*hocaefendilik*" makamı, bu iş için biçilmiş bir kaftan gibi görünmektedir.

Kimilerinin, Gülen'in gerek Papa ile gerekse Patrik **Bartholomeos** ile ilişkileri çerçevesinde yüklenmiş olduğu bu rolden büyük bir hoşnutluk duydukları anlaşılmaktadır. Ünlü CIA görevlisi **Graham Fuller**, *Zaman* gazetesinde, bu konuda kendisine yöneltilen bir soruyu yanıtlarken Gülen hakkında çok övücü bir dil kullanmıştır. Fuller'e göre, *"Batı, Fethullah Gülen gibi örnekleri görünce çok umutlanıyor. Çünkü Gülen, modern devlet ve toplumda İslam'ın nasıl bir rol oynaması konusunda geniş bir vizyonu temsil ediyor".*[169]

Bu nedenledir ki Gülen'in Papa'yı ziyaretinin, herhangi bir kişinin ziyaretinin çok ötesinde anlamları bulunmaktadır.

---

[169] Bkz: *"CIA eski ajanı Fuller, Zaman'dan TSK'ya saldırdı"*, **Aydınlık**, sayı:567, 31 Mayıs 1998, s.11.

Bu ziyaretin gerçekleşmesi için gösterilmiş olan çabalar da bu yüzden, olağanüstü düzeyde ve boyutta olmuştur.

Gülen'in Papa ile buluşmasında baş rolü, ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi **Morton Abromowitz** oynamıştır. Gülen, 8 Şubat Pazar günü Vatikan'a hareketinden önce yaptığı açıklamada "*Bir kaç ay önce Abromowitz cenaplarının yardımıyla bu buluşma gerçekleşti*" demiştir.

Aydınlık'a göre "*ABD eski Savunma Bakan Yardımcısı,* 'Karanlıklar Prensi' *Richard Perle, FBI ve MOSSAD'ın paravan örgütü Ayrımcılıkla Mücadele Birliği(Anti-Defamation League/ADL) ve Moon tarikatı bu buluşmayı kotaranlar arasındaydı*".

Milliyet gazetesi Washington muhabiri **Yasemin Çongar**'ın 31 Ağustos 1997 tarihli haberinden anlaşıldığına göre "*Gülen'i, Washington yakınında geçirdiği günlerde bazı Amerikalı diplomat ve akademisyenler ziyaret*" etmiştir; Gülen'in kendisi Morton Abromowitz ile görüşmesini anlatırken "*müşterek dostumuz* ***Kasım Gülek Bey*** *vasıtasıyla onu tanıyordum. Toplum hadiselerinin sebepleri ve sonuçları üzerinde konuştuk. Daha sonra teşekkür mektubu yazdı*" demektedir; ayrıca "*Gülen, Abromowitz'e Ortadoğu ve Türkiye konusunda yazdığı kitap için yardım etme sözü vermiştir*".[170]

---

[170] Sinan Onuş/ Doğan Duyar, "*Fethullah ile Papa'yı Yahudi lobisi buluşturdu*", **Aydınlık**, 15 Şubat 1998.

Ecevit'in Takdirleri

Ecevit, Fethullah Gülen konusunda oldukça iyimser ve olumlu düşünceler taşımakta. Bunların bir kısmına, buraya kadar yeri geldikçe değinmiş bulunuyoruz. Ancak, Ecevit'in Gülen ile ilgili takdirlerine temel oluşturan bir tespiti daha var ki onun ayrıca ele alınması gerekir.

Ecevit'e göre, Fethullahçı denilen kurumlar eliyle gerçekleştirilen *"Bu gayret olmasaydı, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve özellikle Azerbaycan, İran'daki köktendinci rejimin nüfuzuna, Suudi Arabistan'ın etkisine girebilirdi"*.[171]

Fethullahçı denilen kurumlar, kuşku yok ki sözü edilen ülkelerde hızlı bir büyüme göstermişler ve yoğun bir etkinlik içindedirler. Ne olursa olsun, bu ülkelerin İran veya Suudi Arabistan kaynaklı gerici akımların etkisine girmemiş olmalarının nedenini, Fethullahçıların *"gayret"*i ile açıklamak, biraz fazla taraflı bir tavrın ifadesi olmaktadır.

Böyle bir açıklamada gerçekçi bir yan bulabilmek için, sözü edilen ülkelerde, daha önceden, dış kaynaklı din sömürüsüne karşı durmalarını mümkün kılacak, sağlıklı hiç bir kültürel birikimin bulunmadığı varsayımından yola çıkmış olmak gerekir. Oysa unutmamak gerekir ki bu ülkeler, yıllarca, bütün çarpıklığına rağmen, daha önceki rejimin laik ve Marksist kültürel politikasının etki alanı içinde bulunmuşlardır.

---

[171] İsmet Solak, **agm.**

Ayrıca, bu ülkelerin her biri, kendilerine özgü ve canlılığını korumakta olan zengin bir kültürel ve sanatsal birikime sahiptirler. Bu ülkelerin ortak değerleri arasında yer alan **Ahmet Yesevi**, laikliğe temel oluşturabilecek güçlü bir miras bırakmıştır.

Üstelik, bu ülkeler üzerinde Atatürk'ün de azımsanmayacak etkileri vardır. O kadar ki bu ülkeler, bizim bazı politikacılarımıza Atatürkçülük dersi verebilecek kadar Atatürk'ü özümsemiş devlet adamlarına sahiptirler.

Kazakistan Başbakanı **Akejan Kajgeldin**, ülkemizi ziyaretinde onuruna verilen yemekte, Başbakan Erbakan'ın Yesevi'yi övmesi üzerine, şu açıklamalarda bulunmak gereğini duymuştur:

"Eskiden Hoca Ahmet Yesevi varsa, şimdi de Mustafa Kemal Atatürk var. Atatürk büyük bir devlet adamı olarak demokrasinin yolunu tuttu. Biz de O'nun yolunu tutmalıyız."[172]

Öte yandan, bir ozan olarak Ecevit'in bilmesi gerekir ki söz konusu ülkeler arasında, işaret ettiğimiz açılardan, Azerbaycan'ın eksik kalan bir yanı yoktur; tam tersine, "*özellikle Azerbaycan*", yetiştirdiği **Fuzuli** gibi, **Sâbir**... gibi, dinsel bağnazlığa karşı etkin bir panzehir oluşturabilecek erişilmez kültürel ve sanatsal değerlere sahiptir.

Fethullah'ın bütün bunlar arasındaki yeri, devler ülkesindeki Gulliver'den farksızdır.

---

[172] *"Konuktan Atatürk dersi"*, **Hürriyet**, 5.3.1997

Tüm bu gerçeklere karşın, söz konusu ülkelerde, tarihin değişik dönemlerinden süzülüp gelen değişik kültürel değerlerin, İran ve Suudi etkisi karşısındaki önemini görmezlikten gelen ve bu konuda her şeyi Fethullahçıların son bir kaç yıldaki belli bir yaş grubuna yönelik "*gayret*"ine bağlayan bir değerlendirmenin, anlaşılır bir yanı bulunmamaktadır.

Time dergisi, İran'daki rejim değişikliğine rağmen, hala Amerika'yı "*büyük şeytan*" olarak gören İran gizli servis elemanlarıyla Amerikan gizli servis elemanları arasında, Orta Asya'da cereyan eden örtülü bir mücadeleden söz etmektedir.[173] Biz, bu mücadelede taraf olmak zorunda değiliz ve olmamalıyız. "*Bir koyup üç almak*" umuduyla bulaştırıldığımız Körfez krizinin başımıza neler açtığını vaktinde görebilmiş olan Ecevit'in, şimdi benzer bir konudaki bu tavrı bir hayli şaşırtıcıdır.

Öte yandan, biz ulus olarak, hangi amaçla olursa olsun, dini siyasete alet etme doğrultusundaki hiç bir girişimden herhangi bir yarar gelmeyeceğine, üstelik bunun felaket getireceğine dair sayısız deneyimlere sahip bulunmaktayız. Amerika gerçekten bizim dostumuzsa, onun peşinde gözü kapalı olarak sürüklenmekten başka yapabileceğimiz şeyler olmalıdır. İslamiyet'le oynamanın ateşle oynamaktan farksız olduğunu, ihtiyacı olan herkese anlatmalıyız.

---

[173] Paul Quinn-Judge, "*Stalking Satan*", **Time**, 30 Mart 1998, s.21.

Bu konudaki acı ama öğretici olaylardan biri de, yakın tarihte **İran**'da yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı ertesinde İran'da başa geçen sosyal demokrat başbakan **Musaddık**, Anglo-Amerikan sermayesinin mollaları kışkırtarak siyaset sahnesine çekmesi sayesinde devrilmişti. Bunun sonucunda, fazla sürmedi, rüzgar ekenin fırtına biçeceği bir kere daha görüldü; mollalar, bu defa içlerinden çıkan **Humeyni**'nin öncülüğünde Amerikancı şah rejimini yıkmakla kalmadılar; görülmemiş ölçüde bağnaz bir anlayışın temsilcileri olarak topluma ve siyasete egemen oldular.

Tarih, bu türden, hiç bir yorum gerektirmeyecek kadar açık derslerle doludur.

Sorular

Elinizdeki çalışmaya temel oluşturan konferansımın bitiminde, izleyicilerin soruları için de zaman ayrıldı. Bu çerçevede, Fethullahçı olduğu anlaşılan izleyicilerden de sorular geldi. Bunlardan bazıları, aynı zamanda kendi görüşlerini de ortaya koydular.

Bunlardan birisi, "*5816 Sayılı Kanun hakkında ne düşünüyorsunuz?*" gibi bir soru yöneltti. 5816 Sayılı Kanunun "*Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun*" olduğunu kendisine öğretmişlerdi. Ancak, bu Kanunun Atatürk'e "*hakaret etmeyi*" ve "*sövmeyi*" yasakladığını; buna karşılık, Atatürk'ü eleştirmeyi suç sayan hiç bir kanunun bulunmadığını; üstelik, Atatürkçülüğün herhangi bir kişinin,bu arada, bizatihi Atatürk'ün kendisinin tabulaştırılmasına imkan vermeyeceğini bilmiyordu.

"*Devrimcilik*" ilkesini benimsemiş ve "*özgürlük benim karakterimdir*" anlayışı üzerinde temellenmiş olan bir dünya görüşünün, başka türlü olması elbette ki mümkün olamazdı.

Aynı izleyici, bu sorusuna ek olarak yaptığı açıklamalar çerçevesinde, benim konuşmamda ortaya koyduğum - kendi ifadesiyle- "*bu serbestliğin sebebi*"ni, ele aldığım kişilerle ilgili olarak 5816 Sayılı Kanunun benzeri bir kanunun bulunmayışına bağladığını ifade etmiştir.

Böylece, birbirine bağlı bir kaç yanlışlığı birden sergilediğinin ve bağlı olduğu anlayışla ilgili bazı vahim itiraflarda bulunduğunun farkında olmadığını ortaya koymuştur.

Her şeyden önce, konuşmamda kimseye ne sövmüş, ne de hakaret etmiş bulunuyorum. Dolayısıyla, konferansımda söylediklerimi, herhangi bir kimse hakkında yürürlüğe konulacak, 5816 sayılı Kanun benzeri bir Kanunla yasaklama imkanı yoktur.

Buna karşılık, kişilere hakaret etmek, sövmek, 5816 sayılı Kanun veya benzeri başka bir kanun olmasa da zaten yasaktır. Yürürlükteki Ceza Kanunu da kime karşı olursa olsun bu tür fiilleri suç sayar. Yalnızca Fethullah'a değil, Fethullah'ın ruhen aşağı saydığını gördüğümüz çobana da hakaret etmek suçtur.

Öte yandan, bu baylar, günün birinde Said Nursi'yi ve Fethullah Gülen'i eleştirmeyi yasaklayan bir kanun çıkarmayı hayal ediyorlarsa, gene yanılıyorlar. Atatürkçülerin, hiç bir zaman gelmeyecek olan öyle bir zamanda bile, bazılarının sebebini anlayamayacakları bir "*serbestlikle*", eleştiriden geri kalmayacaklarını bilmelidirler. Çünkü Atatürkçüler takiyye

nedir bilmezler. İçinde bulundukları *"vaziyetin imkan ve şeraiti"* ne olursa olsun, gerekeni yaparlar.

Rüya

Gene Fethullahçı olduğu tahmin edilebilecek bir izleyiciden şu soru geldi(hiç dokunmadan, düzeltmeden aktarıyorum):

"İslama göre peygamberimizin olduğu rüyalar sahihtir. Yani gerçek gibidir. Rüyasında kendisine evlenmemesini söylediğinde bunun gerçek olduğuna her müslüman inanır. Bunun yalanla ne ilgisi var?"

Herkesin kendisine göre bir Müslümanlık icat etmesinin sonuçlarına dair, dehşet ve ibret verici örneklerden birini daha böylece görmüş oluyoruz.

Kolejli görünümlü, şık giyinimli genç izleyicilerden birisine ait olduğunu sandığım bu yazılı soru, Fethullahçı okulları ziyaret edenler, oralarda *"laikliğe aykırı bir öğrenim sistemi bulunmadığını gördüler(...) İrtica bunun neresinde?(...) Bu saygın kuruluşlarda o ülkelere irtica mı taşınmak isteniyor?"*[174] diye soran Sayın Ecevit'in dikkatlerine sunulur.

---

[174] İsmet Solak, **age**.

Peygamberi rüyamda gördüm diyen herkesin söylediklerine inanacak olursak, bunun sonu nereye varır? Bu durumda, Peygamberi rüyamda gördüm, seninle evlenmemi istiyor, diyerek Fadime'yi iğfal etmiş olan, sözde tarikat şeyhi Ali Kalkancı, bir bakıma, çok masum kalmaktadır. O, bu yolla bir genç kızı ikna etmiştir; Fethullah Gülen ise bütün bir ulusu iknaya kalkışıyor.

Geri Kalmışlığın İntikamı

Sözün sonuna geldiğimiz bu aşamada, ele aldığımız konunun hüzün verici yanlarının ağır bastığını düşünmekteyim.

Ünlü Fransız romancısı ve düşünürü **Antoin de St. Exupery**, Cezayir'de gördüğü geri kalmışlık manzaraları içinde kendisine en çok çocukların durumunun hüzün verdiğini anlatır. Bir romanında *"bunlarda öldürülen Motzart'lara acıyorum"* diye yazmaktadır. Çocukların her birinin özünde var olan üstün yeteneklerin, olanaksızlıklar ve çevre koşullarının elverişsizliği dolayısıyla daha doğmadan öleceğinden acı duymaktadır.

Bazen yeteneklerin doğmadan ölmesinden daha acı olan sonuçlar da doğabilir; yetenekler, aşamadıkları engeller yüzünden, ulaşamadıkları gerçek ve doğru mecralarının

dışında yanlış yönlerde ve yanlış mecralarda akıp gidebilirler. Bu arada, geçtikleri yerlerde ve yörelerde onarılması güç yıkımlara da neden olabilirler.

Gerek Said Nursi'nin, gerekse Fethullah Gülen'in ender bulunan yeteneklerle donanmış birer çocuk olarak yaşama adım attıklarından kuşku duymuyorum. Her ikisinde de çok belirgin olan, insanları etkileme gücü ve çok derin bir misyon duygusu, kolay bulunabilecek türde ve düzeyde değildir.

Said Nursi'yi düşünelim. Bitlis'in bir köyünde yaşama gözlerini açmış, insanlığın yarısı olan kadınları adeta bir günah kuyusu gibi gören bir terbiye ve ahlak anlayışının cenderesi içinde yetişmiş, kendileri himmete muhtaç bir takım hocaların elinde bazı kırık dökük bilgiler edinmiş ve bu donanımıyla İslam dinini, yeni bir yorumla, toplumun ve insanların hizmetine sunmak gibi bir büyük iddianın peşine takılmıştır.

Bir bakıma, Atatürk de Cumhuriyetin kuruluş yıllarında, Kuran'ı çevirecek, dini safsatadan kurtaracak bir din adamı aramaktadır. Bunun için **Mehmet Akif**'ten yardım ummuş; Kuran'ı ona çevirtmek istemiş; o ise gericilerin baskısıyla Mısır'a kaçmıştır.

Said Nursi, dışarıdan bir bakışla bu boşluğu dolduracak çabalar içinde gibidir, ama, gerçekte bambaşka yerlere savrulmaktan kurtulamamıştır. Sanki **Ziya Paşa**'nın deyişiyle "*bu terazi bu kadar sıkleti çekmez*" sözünü anımsatan bir süreç geçirmiştir.

Nursi'nin başlattığı akım, çok değişik yönlerde ve yerlerde gelişmiş; dünyanın en güzel çiçeğini yetiştirmek umuduyla da

olsa, onun ektiği tohumlardan acayip bir bitki ortaya çıkmıştır.

Fethullah Gülen'in dramı da çok farklı değildir. Onun, Pasinler'in bir köyünde başlayan yaşamında, Edirne'de, özellikle kadının toplumdaki yeri bakımından farklı özellikler taşıyan bir ortamla karşılaşmaktan doğan şokun etkileri, daha bariz bir biçimde gözlemlenmektedir.

Gülen ve Nursi, ülkemizin bozuk gelir dağılımı çerçevesinde, geri kalmışlıkta en önde yer alan iki ayrı bölgesinden çıkmış; bütün ülkeyi etkileyecek güce erişmişlerdir.

O bölgeleri, uygarlığın nimetlerinden yararlandırmamış; okulsuz, tiyatrosuz, kütüphanesiz... bırakmış olmanın sonuçlarını yaşıyor gibiyiz. Denilebilir ki **Doğu**'nun ve **Güney Doğu**'nun geri kalmışlığı, bağrından çıkardığı bu iki insanın, ülkenin kaderi üzerinde oynadığı rolle bütünlenmektedir. Sanki geri kalmışlık, intikamını almaktadır.